

de Moeial

België - Belgique

P.P. - P.B.

1160 Oudergem

Gemeenteplein

BC31570

*Studenten tijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel
Gratis en onbetaalbaar sinds 1983*

December 2013 - Januari 2014

VUB-boegbeeld Bart De Schutter zwaait af als associatievoorzitter

“IK KIJK ER MET VEEL GOEDE HERINNERINGEN OP TERUG”

“Ik weet dat ze in Leuven veel meer dan één onderzoeksmaster plannen.”

*Vicerector Yvette Michotte over de stand van zaken in
Vlaanderens onderwijslandschap*

Nieuwe prioriteitenlijst voor wie een VUB-kot wil

Krapte maakt belangrijke hervormingen in het toewijzingsbeleid noodzakelijk

Reportage: Filosoferen met kinderen

De Moeial ontdekt de nieuwe Platoonjes

**EXTRA DIKKE
WINTERSPECIAL!**

INHOUD

Opinie

- 3 Examen
Edito
- 16 Protest als promotie
De klimaatrein naar Warschau
- 17 Wanneer besparen bezigheidstherapie wordt
- 21 De geloofsgemeenschap is haar eigen kerk niet

Nieuws

- 4 Onderwijsnieuws
Voorrang VUB-kamer voor wie eerste keer op kot gaat
- 5 International student representation suffers difficult start

Reportage

- 18 De waarheid uit een kindermond
Een zoektocht naar de filosofen van morgen
- 22 Vluchtige regeringen en een blijvende vorst
Protesten in Thailand
- 25 Honderd jaar geleden bromde Dublin
De Dublin lockout
- 28 Nollywood
De exponentiële groei van de Nigeriaanse film

Satire

- 34 Het nieuws van morgen

Interview

- 6 “Als je ouder wordt, heb je ook minder geduld”
Bart De Schutter, ongeduldig trekpaard en VUB-boegbeeld, zwaait af als UAB-voorzitter
- 14 “Alle universiteiten zijn tegen de onderzoeksmaster, behalve eentje dan”
Vicerector Yvette Michotte over de evolutie van Vlaanderens onderwijslandschap

Cultuur

- 24 Asterix en Robin Hood in Zuid-Spanje
Boekrecensie 'The village against the world'
- 26 Scout Niblett: “Ik luisterde enkel naar de platen van Paul McCartney”
- 30 Anders zijn was nog nooit zo gewoon
Filmfestival Pink Screens
- 32 Literaire geesten
Charles Baudelaire
- 33 Ars Poetica
Parkeertoren 58
- 35 De verwoestende kracht van het jeugdsentiment

Colofon

Adres: Triomflaan 35, 1160 Brussel

Mail: moeial@vub.ac.be

Web: www.demoeial.be

+ facebook, twitter, issuu

Hoofdredacteur: Stéphanie Romans

Adjunct-hoofdredacteur: Paola Verhaert

Secretaris: Sandro González-Maseda

Redactieleden: Alvaro Avelar, Manly Callewaert, Ruben Claesen, Charlotte De Grauwe, Sarah Hamdi,

Joren Janssens, Quinten Joris, Ken Pieraerts

Redactiemedewerkers: Olivier Dieleman, Ken Sody, Gaétan Verdikt, Pilar Ruiz Galàn, Pieter Jan Van Pevenage

Fotografie: Manly Callewaert, Sarah Hamdi, Ken Sody

Illustratie: Quinten Joris

Ereleden: M. Magits, Jean-Paul Sartre, Jim Van Leemput, S. Carmiggelt, Stig Geukens, Glenn Ronsse

Lay-out: Stéphanie Romans

Eindredactie: Alvaro Avelar, Ruben Claesen, Sandro

González-Maseda, Kenneth Pontzele, Stéphanie Romans, Gaétan Verdikt Paola Verhaert

Verzonden naar drukker op: 10 december 2013

Jaarabonnement: 30 euro

Stuur uw aanvraag en adresgegevens naar redactie@demoeial.be

Oplage: 2000 exemplaren

Formaat: 236 mm x 300 mm

Verantwoordelijke uitgever: Ruben Claesen, de Moeial, Triomflaan 35, 1160 Oudergem

EDITO

Examen

De instellingsreview: hij bestaat enkel nog maar op papier, u heeft er waarschijnlijk nog nooit van gehoord en toch bereidt de VUB zich al volop voor op zijn komst. Alle hogeronderwijsinstellingen, de VUB inclusief, moeten namelijk binnen twee jaar op examen. Ze krijgen vanaf 2016 allemaal een kwaliteitstoets.

In Nederland bestaat de instellingsreview al sinds 2011. Daar heet hij echter instellingstoets en ontsnapte zo aan het steenkoolengels waaraan Vlaanderen in 2015 dan toch echt zal moeten geloven. Dan komt de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie NVAO ook in Vlaanderen de instellingen doorlichten. Zal dit nieuwe controle-instrument de onderwijskwaliteit echter wel waarborgen?

Natuurlijk controleert de NVAO ook nu al de staat van zowel het Nederlandse als het Vlaamse hoger onderwijs. Dat gebeurde echter altijd op opleidingsniveau. Omdat het visitatiesysteem op opleidingsniveau langzamerhand een bureaucratisch kluwen is geworden, wil de overheid die controles wat uitkleden via de instellingsreview. Die review bekijkt het beleid van de instellingen in het algemeen: wat doen zij om kwaliteitsvol onderwijs te realiseren? Hoe creëert de instelling een zogenaamde *kwaliteitscultuur*?

De eerste instellingsreviews zullen nog geen gevolgen hebben; zij zullen dienen als nulmeting. In de volgende ronde krijgen de evaluaties wel rechtsgevolgen. Een positieve beoordeling betekent dan dat de doorlichting van de opleidingen versoepeld wordt, en bijgevolg minder administratieve rompslomp. Een negatief eindoordeel heeft echter drastische gevolgen: de instelling verliest dan zijn accreditatie, kan dan niet langer erkende diploma's uitreiken en krijgt geen financiering meer van de overheid. Voor zo'n instelling gaan dus feitelijk de boeken dicht.

Ook in Nederland klaagde de academie steen en been over het papierwerk rond een opleidingsvisitatie. Ook daar was het verlossend antwoord een instellingstoets. De review en de toets zijn volgens de NVAO niet volledig aan elkaar gelijk. Toch blijft er genoeg ruimte voor een geldige vergelijking van de twee.

Onze noorderburen blijken helaas weinig tevreden met de instellingstoets. De bureaucratie woekert onverstoort verder. De toets doet daar niets aan af. Integendeel, in het *Nederlands Dagblad* zegt vicedecaan van de Erasmus School of Economics Ivo Arnold dat het accreditatiestelsel net méér werk oplevert. Hij noemt de instellingstoets zelfs een probleem. “Deze heeft een sterk procesmatig karakter en is erop gericht om vast te stellen of een onderwijsinstelling een goed systeem van kwaliteitszorg heeft. De instellingstoets gaat niet over de inhoud of over de opleidingskwaliteit, maar over procedures, processen en beleid.”

Terecht bekritiseert hij de overmatige aandacht voor beleidsprocessen en bestuurlijke maatregelen. Als het beleid maar gestroomlijnd is, dan zal de hele unie dat ook wel zijn. Ook in de Vlaamse variant van de instellingstoets zal

er veel gekeken worden naar beleid. Instellingen leunen niet achterover en treffen daarom proactief maatregelen. Ook aan de VUB werkt de Commissie Governance aan een allesomvattende bestuurshervorming. Dat alles volgens principes die ook in bedrijven gangbaar zijn: efficiënte besluitvorming en gezamenlijke doelstellingen.

Door een centrale visie van onderwijskwaliteit op te leggen krijgen individuele opleidingen minder vrijheid om hun onderwijs naar eigen goeddunken in te richten. De centrale lijn staat immers vast en moet dan ook gevolgd worden. *Alle neuzen moeten in dezelfde richting*. In een bedrijf gericht op winst is dat de normaalste zaak ter wereld. In een kennisinstituut is het dat niet. Cultuurfilosoof René Boomkens en collega-wijsgeer René Gabriëls, doorgaans kritisch voor de staat van de academie, winden er geen doekjes om in hun bijdrage voor het wetenschappelijk werk *If you're so smart, why aren't you rich?* Zij schrijven al in 2008: “De logica van de manager verleidt politici en universitaire bestuurders ertoe wetenschappers te disciplineren tot brave uitvoerders van hun beleid. Zij bereiken daarmee juist het tegendeel van wat ze beogen: deprofessionalisering.” Professoren hebben juist vrijheid nodig, een discretionaire ruimte om onderwijs te laten floreren.

Controle zal er echter zijn. Moet er zijn. Het vertrouwen in de universiteit en het onderwijzend dan wel besturend personeel blijkt in politieke kringen schaars. Ann Demeulemeester, vicevoorzitter van de NVAO laat daarover geen twijfel bestaan in een interview met *Science Guide*, waarin ze stelt dat de beoogde kwaliteitscultuur door het centraal gekozen beleid moet doordringen tot de “haarvaten” van de universiteit. Opnieuw die managerslogica. Goed bestuur is optimale controle. Wat overblijft is eenduidigheid: duidelijk, dat wel, maar evenzeer academische verarming.

We zalven. De politiek doet tenminste een poging en we zullen leren van de Nederlandse fouten. We zouden haast denken dat geen van onze noorderburen de negatieve effecten had kunnen voorspellen. Door dat te beweren zouden we echter de Raad van State van het polderland voor het hoofd stoten. De raad publiceerde meermaals negatieve adviezen over het accreditatiestelsel. Het hoogste administratieve rechtcollege stelde vooreerst de noodzaak van een nieuw systeem in vraag, daar het systeem zoals het was volgens verschillende internationale rapporten betrekkelijk goed functioneerde. Bovendien constateerde de raad dat de bureaucratie zeer waarschijnlijk niet zou afnemen. Toenmalig minister van Onderwijs Ronald Plasterk (PvdA) mikte het advies echter met een vloeiende beweging de prullenmand in.

Waken zullen wij dus moeten in Vlaanderen. Over de onderwijskwaliteit, maar ook over de kwaliteit van de beoordeling van dat onderwijs. De ziel van een instelling is niet te vatten in een beleidsdocument. Instellingsbrede procedures en beleidsvisies zeggen niets over de werkelijke kwaliteit van het onderwijs. De academische geest van docenten, hun interactie met studenten, de sfeer van openheid en de ruimte voor kritische zin zijn de enige elementen die het onderwijs de moeite waard maken. ♦

ONDERWIJS- NIEUWS

◆ Van 26 november tot 2 december vond in Zagreb de 65ste bijeenkomst plaats van de European Students' Union (ESU). De ESU, een overkoepelende organisatie van 47 studentenbonden uit 39 Europese landen, vertegenwoordigde er de belangen van meer dan 11 miljoen studenten. Tijdens de bijeenkomst balde de Europese studentenunie een vuist tegen de **privatisering van het hoger onderwijs**. Verder bespraken de Europese afgevaardigden op het internationale overleg de digitalisering binnen het hoger onderwijs en de Europese verkiezingen. België werd er vertegenwoordigd door afgevaardigden van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) en de Fédération des Étudiants Francophones (FEF).

◆ Op het internationaal overleg van de Europese studentenbonden in Zagreb (zie boven) uitte de European Students' Union (ESU) in twee resoluties zijn bezorgdheid over de privatisering van het hoger onderwijs in Nederland. ESU reageerde ontzet op het besluit van de Nederlandse overheid om **hoger collegegeld** toe te staan voor de zogenaamde *honours tracks* en excellent beoordeelde opleidingen. De studentenbonden stelden dat hoger onderwijs een publieke verantwoordelijkheid is en vrezen dat bij een verhoging van het collegegeld studenten die kiezen voor een excellente opleiding hun studies zullen voltooien met grote schulden. Daarnaast was ESU kritisch over plannen van Nederland om het deeltijds onderwijs te schaffen uit de publieke financiering.

◆ Controversiële onderwijshervormingen leidden eind november tot massale **betogingen in Kopenhagen**. Duizenden studenten van de vier grootste universiteiten van het land trokken de straat op in protest tegen de Student Acceleration Reform, die het bestuur van de Copenhagen University heeft voorgesteld. Het plan maakt deel uit van een nationale hervorming van het hoger onderwijs, die Deense studenten verplicht zestig studiepunten per academiejaar op te nemen, zonder de mogelijkheid om examens te schrappen. Daarenboven zullen masterstudenten geen verlof krijgen voor een tijdelijke studieonderbreking en krijgt het bestuur van de Copenhagen University de mogelijkheid om studenten die slagen voor minder dan 45 studiepunten per jaar te schorsen. De Deense studenten verzetten zich hevig tegen de hervorming en vrezen dat enorme hoeveelheden studenten niet in staat zullen zijn om hun studies af te werken zonder het deeltijds onderwijs. De hervorming wordt gesteund door minister van Onderwijs Morten Østergaarden en werd afgelopen lente al goedgekeurd door bijna alle partijen in het Deense parlement.

◆ Ook **Britse studenten betoogden** begin december *en masse*. Een golf van sit-ins brak uit over het eiland uit protest tegen de privatisering van studentendiensten. Aan de University of London, de grootste universiteit van de hoofdstad, liepen de protesten uit de hand toen de politie een sit-in hardhandig aanpakte en in totaal 39 studenten en twee journalisten arresteerde. Het bestuur van de universiteit vaardigde daarop een noodverbod uit dat alle protest op de campus tot en met juni 2014 verbiedt. Ook aan de Sussex University in Brighton is het bijzonder onrustig na de protesten. Nadat een veertigtal studenten deelnam aan een sit-in werden vijf onder hen geschorst van hun studies en verbannen van de campus omwille van het "herhaaldelijk creëren van ernstige wanorde."
(pv)

Voorrang VUB-kamer voor wie eerste keer op kot gaat

De rangorde voor de toewijzing van VUB-koten is gewijzigd. Studenten die voor de eerste keer een VUB-kot aanvragen, staan vanaf volgend academiejaar hoger op de prioriteitenlijst. De lijst wordt bovendien eenvoudiger: er blijven nog maar drie categorieën over in plaats van de huidige zeven.

De VUB herzielt het toewijzingsbeleid vanwege de groei van de studentenpopulatie. Steeds meer studenten dienen een aanvraag in en moeten ook vaak lang wachten op antwoord door de ingewikkelde procedure. Studenten die vorig jaar geen kamer kregen moesten daardoor erg laat nog op zoek naar een alternatief.

Nieuwe studenten krijgen vanaf academiejaar 2014-2015 als eerste een kamer op de VUB. Nu zijn er naast de eerstejaarsstudenten nog de heraanvragers met voldoende studievoortgang die als eerste aanspraak maken op een VUB-kamer. Die laatsten hebben volgend jaar de laagste prioriteit.

Met studievoortgang zal de dienst Huisvesting geen rekening meer houden bij de beoordeling van een aanvraag. Ook het onderscheid tussen verschillende zij-instromers valt weg. Dat is vooral voordelig voor buitenlandse studenten, die meestal pas in de master aan de VUB starten na reeds in het buitenland een bachelor behaald te hebben. In het huidige beleid vielen zij vaak buiten de boot.

De deadline voor aanvragen zal in de nieuwe situatie vastliggen op 1 mei. Ook voor nieuwe eerstejaarsstudenten geldt die deadline. Een vroege keuze is dus noodzakelijk. De studenten zullen dan wel op 15 juni ten laatste op de hoogte gesteld worden van hun aanvraag.

Een student die een kamer aangeboden krijgt moet binnen een maand een voorschot van 100 euro overmaken om de kamer vast te houden. Voor studenten in spe die meedoen aan het toelatingsexamen Geneeskunde geldt een uitzondering. Zij weten namelijk pas in augustus of zij geslaagd zijn voor de toelatingsexamen en kunnen dan ook dan pas definitief de beslissing nemen. Studenten die niet slagen voor hun toelatingsexamen en daarom afzien van een VUB-kamer, kunnen wel hun 100 euro terugkrijgen.

De dienst Huisvesting voert bovendien een gelijkekansenbeleid. In totaal worden er 105 kamers gereserveerd voor een drietal kansengroepen. Dertig kamers staan ter beschikking van studenten die zonder VUB-kamer hun studies zouden moeten staken of niet zouden kunnen aanvatten. Concreet doelt de huisvestingsdienst hiermee op studenten met een fysieke beperking, zoals bijvoorbeeld rolstoelgebruikers. Vervolgens zijn er dan nog 65 kamers gereserveerd voor studenten uit een ontwikkelingsland. Die leveren de VUB immers een hoop subsidies op. Ten slotte worden er tien kamers voorbehouden voor topsporters.

Financiële overwegingen spelen geen rol in de toewijzing van de kamers. Daarover waakt de sociale dienst. Door het nieuwe toewijzingsbeleid moet die laatste mogelijk zijn begroting aanpassen. De sociale toelages van studenten in financiële moeilijkheden worden namelijk per geval becijferd. Studenten die een huurtoelage nodig hebben voor een privékot zouden nu immers weleens meer financiële steun nodig hebben dan wanneer zij een goedkopere VUB-kamer zouden huren. Volgend academiejaar moeten de gevolgen duidelijker worden.

Voor heraanvragers wordt het alsmear moeilijker om een kamer te huren van de VUB. Hoe langer de student op de VUB verblijft, hoe lager zijn prioriteit. De achterliggende motivering is dat studenten naarmate de jaren verstrijken steeds makkelijker een kamer vinden op de privémarkt omdat zij een groter netwerk hebben in de stad en Brussel beter kennen. Studenten die uiteindelijk geen VUB-kamer krijgen worden doorverwezen naar het Brik-aanbod. (sr) ◆

International student representation suffers difficult start

Traditionally, foreign students are poorly represented in the Student Council (Studentenraad) at the Free University of Brussels. The language barrier and their usually brief stay at our university makes it *de facto* impossible for them to get elected as a student representative. To solve this problem, the International Relations and Mobility Office (IRMO) has founded the International Student Platform (ISP) in 2012. This platform is supposed to produce recommendations for the Student Council. But the system has experienced a difficult start.

Maaïke Jakobsen, staff member at the IRMO and founder of the ISP explains: “The problem was that international students did not have access to the Student Council, mainly due to the language barrier. Flemish education laws prescribe that Student Councils at universities must hold their meetings in Dutch. These measures largely exclude participation from international students, with the exception of Dutch students and the occasional German student who might be capable of expressing himself in Dutch.”

International students represent a quarter of the total student population at the VUB. To provide this group with their appertained voice, the Student Council was informed about the ISP's founding in March 2012. After selecting the first candidates for the newly born international platform, it soon became clear that, despite Jakobsen's repeated requests to do so, the Student Council had failed to inform the ISP properly. “In order to give the ISP

its intended function after all, the IRMO started providing questions for advice itself. “We asked students to advise us about topics like housing, contact with Flemish students, the buddy system, problems with U-residence and international alumni policy”, thus Jakobsen.

As it turned out, the Student Council had only asked for the ISP's advice once. This occurred after the dropbox initiative, through which students could send in their own proposals for the Student Council. After receiving a proposal from an international student, the Council came knocking on the ISP's door. Jakobsen: “The most important problem is that the ISP could not do what it was meant to do. On the one hand it is true that this is caused by the fact that the Student Council's agenda and documents are only known a week before the actual meeting. This makes it hard to gather all the ISP-members in time to formulate an advice. On the other hand I do not think the Student Council, which has previous access to the agenda, has the reflex to ask the ISP's advice. Therefore the question is if it is useful to keep the ISP alive in it's current form if it doesn't succeed in doing what it's meant to do in the first place.”

Reinert Roux, president of the Student Council confirms that the ISP gets the agenda a week in advance. “Like everybody, the ISP has a week to meet and discuss the necessary.” He acknowledges that it is not always easy for international students to find their way to student representation: “There

is indeed a problem concerning direct representation for international students. The same applies for working students by the way. However, international students that stay at the VUB for longer than one year have the right to be a candidate in the student elections. Foreign students whose stay does not exceed one year are better off being represented by other foreign students who stay at the VUB for a couple of years. They are more aware of how it functions around here.”

Roux announced that the Student Council is thinking of re-evaluating the ISP in collaboration with the IRMO in the second semester. This evaluation was planned when the ISP was founded, as is stated in earlier reports.

Despite the fact that the ISP does not have a lot of members, Jakobsen still hopes it will be actively engaged in providing the Council with advice in the second semester. “Although I do question the use of it if we are not given any subjects to debate upon.”

Still, there is a solution. Jakobsen thinks foreign PhD-students, who stay here for a longer period of time and are able to learn Dutch in the meantime, should be allowed to participate in student elections. Roux does not oppose: “It might be a possibility. But we would have to change the electoral rules of the Student Council to do so.” ◆

(sr, sgm)

DE MOEIAL ZKT. ... DE TALENTEN VAN DE STUDENTENGENERATIE!

Heb jij een goede pen? Ben je handig met een fotocamera? Wil jij je kritische stempel op de VUB drukken? Niet aarzelen, kom naar onze wekelijkse redactievergadering, woensdagavond om 20u00 te Triomflaan 35.

Meer informatie? Mail dan naar: redactie@demoeial.be.

De eerstvolgende redactievergadering vindt plaats de eerste lesweek na de examenperiode.
Zorg ervoor dat we elkaar niet missen.

“Als je ouder wordt, ook minder geduld”

Bart De Schutter, ongeduldig trekpaard en VUB-boegbeeld, zwaait af als UAB-voorzitter

Door Ruben Claesen

“Willen jullie koffie, heren?”

Bart De Schutter bedient de koffiemachine op de eerste verdieping van het Karel Van Miert-gebouw, maar van harte verloopt deze gastvrije handeling niet. Hij krijgt er uiteindelijk één koffie uit. *Zijn* koffie. De onze wordt enkele minuten later geserveerd door een medewerkster. Twee uur later, aan het eind van ons gesprek, staat de zijne nog steeds onaangeroerd op het bureau. 76 is hij nu, maar cafeïne heeft hij niet nodig om honderduit te vertellen.

heb je

Ten tijde van het interview is Bart De Schutter bezig aan zijn laatste dagen als voorzitter van de Universitaire Associatie Brussel (UAB), die de VUB en de Erasmushogeschool Brussel (EhB) verbindt. Na drieënhalf jaar neemt hij ontslag. “Ik kijk er met veel goede herinneringen op terug. Het waren immers jaren met serieuze uitdagingen. Oorspronkelijk moesten de associaties regionaal blijven, maar die plannen zijn doorkruist door de katholieke onderwijszuil, die zich in heel Vlaanderen is gaan groeperen, en in Brussel ook met de HUB en LUCA twee vertegenwoordigers heeft. Dat maakt dat de Brusselse associatie een kleine speler is geworden.”

Ziet u gelijkenissen met het Belgische model?

“Uiteraard is een samenwerking tussen twee partners moeilijker dan een met tien. Dat heb ik af en toe wel mogen ervaren. Je staat zwak omdat je kwantitatief klein bent. Let wel, zeker niet kwalitatief, want ik ben er zeker van dat we die vergelijking wel kunnen doorstaan. Maar natuurlijk kan je qua aantallen niet op tegen Leuven, Gent en ook wel Antwerpen. Samen met Hasselt zijn we eigenlijk de kleine broertjes. Daarbij komt ook nog eens de specifieke situatie van Brussel. De Vlaamse aanwezigheid is in de minderheid en dat maakt het moeilijker; ook voor de katholieke zuil, hoor, dat is duidelijk. Net daarom is de samenwerking tussen de VUB en de EhB ook zo belangrijk.”

“Persoonlijk, en louter persoonlijk, ben ik wel een voorstander van de fusie.”

“Maar natuurlijk heeft Brussel ook enorm veel troeven en wordt het door 90.000 studenten bevolkt. Ik gebruik hier trouwens opzettelijk het woord ‘studentenstad’ niet. Brussel is geen studentenstad, eerder een *studentenwijkenstad*. Ik denk dan aan Elsene, de Vijfhoek en Jette gedeeltelijk. Maar als dusdanig is Brussel geen studentenstad, in tegenstelling tot Leuven en Gent.”

Het Engels van Jean-Marie Pfaff

Is internationalisering dan de topprioriteit voor de associatie?

“Ik zou het zeker niet als eerste prioriteit willen beschouwen. Er is toch ook wel een grote behoefte aan vergroting van het marktaandeel. Men stelt vast dat ons rekruteringsveld gekrompen is. Vroeger was er altijd het voorbeeld van de regio Aalst-Denderleeuw, die twintig jaar geleden toch een grote leverancier was van nieuwe studenten. Nu blijkt er een

ommekeer te zijn; veel van die jongeren kiezen nu voor Gent in plaats van Brussel. Dat lijkt mij dan toch een grotere prioriteit, zeker gezien een groot deel van onze financiering van het studentenaantal afhangt.”

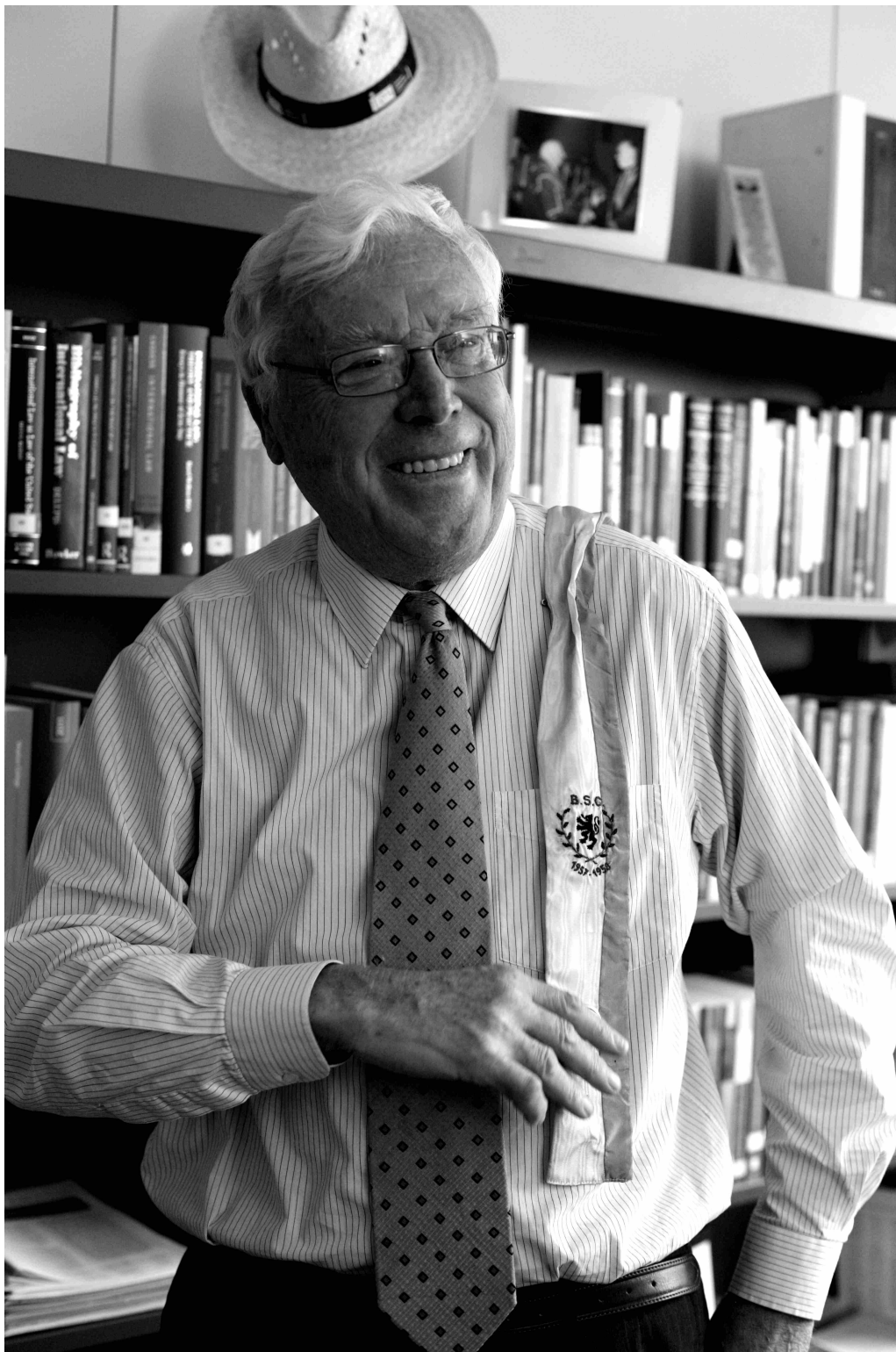
“Al is internationalisering echt wel een prioriteit die nog serieus aangezwengeld moet worden. We krijgen hier ook steeds meer concurrentie. Ga maar na: in dit gebouw zit Kent University, wat verder zit Boston, Maastricht heeft een gebouw in Brussel en ook Vlerick heeft zich hier gevestigd. We moeten onze kwaliteiten dan ook maximaal uitspelen. Daarom werken we hier in het Institute for European Studies (IES) ook alleen maar in het Engels, om aantrekkingskracht uit te oefenen als excellentiecentrum voor Europese aangelegenheden.”

Waar ligt het pijnpunt dan: moeten instellingen zich internationaler profileren, of wordt hen dat net moeilijk gemaakt door de overheid?

“In de eerste plaats moet de instelling zelf zich natuurlijk profileren. Maar daarbij komt inderdaad dat de overheid dat ook moet faciliteren. De taaltest Engels voor docenten is nu niet meteen een faciliterende maatregel. Ik begrijp de bezorgdheid om de kwaliteit van het onderwijsaanbod te waarborgen zodat er voldoende taalkundige garanties zijn. Maar er is geen enkele instelling die zich belachelijk zal laten maken door docenten te laten lesgeven die het Engels niet behoorlijk beheersen. Ik ken mensen die aan de test zijn onderworpen die al vijftien jaar lesgeven en dagelijks in het Engels werken op de Europese Commissie. Waarom dan die test nog? Omdat zij hun diploma in Duitsland of Spanje hebben behaald, en dus niet aan een universiteit gelegen in een Engelstalig land. De overheid mag niet overdrijven met dat soort maatregelen, in mijn ogen bijna een heksenjacht. Ik denk dat alle universiteiten volwassen genoeg zijn om zelf het aanbod kwalitatief te kunnen garanderen. Geen enkele universiteit of hogeschool wil zich spiegelen aan een *Jean-Marie Pfaff-Engels*.”

Is dat dan een teveel aan inmenging van de overheid?

“Dat is een algemeen verschijnsel dat niet alleen geldt voor het onderwijs. We leven in een wereld van overregulering. Alles wordt tot in het kleinste detail geregeld. Het begint bovenaan de ladder, bij de EU, maar de trend – ik zou zelfs zeggen, de cultuur – heeft zich ook doorgezet in onze Belgische wetgeving en bij uitbreiding in de reglementering voor onderwijsinstellingen. Die inmenging is misschien goed bedoeld, maar het heeft de planlast en de administratieve ambtenarij ten top gedreven. Die ambtenarij geldt soms zelfs als doel, en niet meer als middel voor hoogstaand onderwijs, onderzoek en dienstverlening. Wij vergapen ons aan al de formulieren en rapporteringen waardoor de essentie verloren gaat en er te weinig ruimte is voor wat ik een ‘flexibele responsabilisering’ noem.”

BRON: MANLY CALLEWAERT

“Welke structuur je ook uittekent, men vergeet dat alles afhangt van de mensen die ermee bezig zijn. Iets wat slecht gaat kan morgen goed gaan doordat er iemand anders aan het roer komt en omgekeerd, wars van elke structuur. Wij blijven een mensenmaatschappij. We slagen er echter vandaag niet meer in om die menselijke zaken te beheersen en te domineren. We zijn net meer en meer zaken aan het *ondergaan*, met die bureaucratisering en de technologische evolutie. *We don't master it*. Ik voel me daar niet goed bij.”

Hoe ervoer u de verhouding tussen de UAB en de katholieke Leuvense instellingen in Brussel, de HUB en Sint-Lukas?

“Ik kan me moeilijk uitspreken over de cohesie binnen de Leuvense zuil. Die is er duidelijk. Uiteraard zijn er geregeld informele vergaderingen tussen de associatievoorzitters. Langs de andere kant hoor je in de wandelgangen dat er ook in Leuven weleens strubbelingen kunnen zijn, dat hogescholen bijvoorbeeld niet altijd op de golflengte van de universiteit zitten. Recentelijk was er nog het voorbeeld van de aanmoedigingsfondsen; dat is een betoelaging voor, onder andere, studenten met een handicap. Ik hoor dat de Associatie KU Leuven de gelden op het niveau van de associatie wil, terwijl een aantal katholieke hogescholen de betoelaging aan de instellingen zelf voorstaat. Dat soort spanningen zijn zeker aan-

1956: Voorzitter Studiekring Vrij Onderzoek

1957 - 1959: Voorzitter Brussels Studentengenootschap

1959: Doctor in de rechten

1960: Licentiaat in de politieke en diplomatieke wetenschappen

1961: Master of International Law (Harvard University)

1962: Assistent aan de ULB

1965: Voltijds assistent bij professoren H. Bekaert, F. De Pauw, E. Van Bogaert en J. Van Tichelen

1968: Docent aan de ULB, later VUB

1969 - 1972: Voorzitter Oudstudentenbond en medestichter Unie van Vrijzinnige Verenigingen

1971 - 2003: Directeur van het Program on International Legal Cooperation (PILC), inmiddels onderdeel van het IES

1973: Gewoon hoogleraarschap aan VUB

1974 - 1978: Decaan faculteit der Rechtsgeleerdheid VUB

1978 - 1982: Rector VUB

1983 - 1986: Voorzitter Onderzoeksraad

1992 - 2013: (Bestuurs-)lid van de Privacycommissie

1994 - 2000: Voorzitter raad van bestuur BRTN/VRT

2001 - ...: Voorzitter Institute for European Studies (IES)

2002: Professor emeritus (Promotor van onder andere Chris Van den Wijngaert (1979), Jan Gorus (1984), Serge Gutwirth (1992), Marc Cools (1993) en Paul De Hert (2000))

2005 - ...: Voorzitter Erasmushogeschool

2010 - 2013: Voorzitter Universitaire Associatie Brussel

wezig. Natuurlijk kunnen die ook in onze associatie ontstaan en dan wordt het meteen uitvergroot, omdat je met een bipartite zit.”

Mannekes van de hogeschool

“Ik stel wel nog een ander probleem vast in onze associatie: de neerbuigende houding van bepaalde VUB-vrienden tegenover de inkantelende hogeschoolopleidingen. Dat komt dan door het contrast tussen enerzijds het academisch onderwijs met de nadruk op topresearch en anderzijds de meer professioneelgerichte bachelors. Ik ervaar die attitude met pijn in het hart. *Die mannekes van de hogeschool*, alsof het tweederangsburgers zijn. Als ik cynisch ben, zou ik hen tegenwerpen dat een goeie loodgieter vandaag meer verdient dan een heleboel afstuderende masters. Respecteer toch dat er industrieel ingenieurs en softwareontwikkelaars nodig zijn. Zij proberen ook gewoon het maximum uit hun kunnen te halen.”

Waar merkt u die meewarige houding precies op?

“Zeker niet op het niveau van het rectoraat. De huidige rector, trouwens ook de vorige, heeft zich duidelijk geëngageerd voor een optimale samenwerking tussen EhB en VUB. Er zijn wel een paar problemen geweest om die integratie rond te krijgen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de administratieve integratie in CALI. Maar die schuld ligt niet bij de inkanteling; dat systeem kampt gewoon met kinderziekten.”

“Soms heb ik het gevoel dat als er een probleem is in ons huis – en net als elk ander huis hebben wij ook ons deel – dat de schuld weleens gelegd wordt bij de hogeschool. Er is inderdaad een financieringsprobleem, want er verhuizen opleidingen van een instelling die niet rijk, zo niet arm is naar een universiteit die niet rijk, zo niet arm is. De docenten van de professionele opleidingen komen ook

“Studentenverkiezingen, wat is dat nog? Dat is niet naar de stembus gaan, hè, dat is van achter de computer enkele muisklikken werk en zelfs dat gebeurt niet.”

terecht in een ander milieu. Dan worden ze plots aangekeken op hoe weinig boeken of publicaties ze geschreven hebben, terwijl zij heel wat meer uren moeten doceren dan hun academische collega's en bijgevolg andere accenten leggen. Het zal nog wel zijn tijd duren vooraleer die tegenstellingen uitgevlakt zijn.”

“Maar ik wil ook niet al te negatief zijn. Ik stel ook vast dat er op onze verschillende campussen heel wat samenwerking is. Proffen en docenten die samen aan een project bezig zijn, die elkaars lessen bevruchten via gastcolleges. Dat is niet altijd geweten en sijpelt moeilijk door naar de hogere beleidsniveaus, waardoor men nog steeds de indruk heeft dat er te weinig samenwerking is.”

“Sommigen vragen zich dan af of onze associatie nog verder moet bestaan, nu de hoofdopdracht, zijnde de integratie van bepaalde hogeschoolopleidingen, compleet is. Ik denk zelfs dat het echte werk nu nog moet beginnen! Vergeet ook niet dat het decreet ons nog een andere opdracht heeft gegeven, namelijk het creëren van een hogeronderwijsruimte. Dan kom je al gauw bij de discussie of we al dan niet naar één instelling moeten gaan. Voormalig rector Van Camp (2000-2008) had al het plan opgevat voor een Amerikaans model, waarin *vocational* en *academic education* gecombineerd worden binnen een *college*, terwijl de masteropleidingen zich in de *schools* bevinden. Alles verenigd in één hogeronderwijsinstelling.”

Is er ruimte voor een fusie?

“Inhoudelijk is daar ruimte voor. Of dat politiek ook zo is, is een andere vraag. Ik denk dat iemand als minister van Onderwijs Pascal Smet daar wel een visie over heeft, zonder er evenwel een concrete invulling aan te geven. Nu heel die inkanteling achter de rug is, zal men het een halfuur later ook niet over een andere boeg mogen gooien. Dat moet eerst nog stabiliseren, hè, en dan zit je

bovendien nog met de verkiezingen van mei 2014.”

“Persoonlijk, en louter persoonlijk, ben ik wel een voorstander van de fusie. De hogescholen zullen het daar wel moeilijker mee hebben. Hoewel, in 2008 heeft de EhB het plan-Van Camp wel goedgekeurd als uitgangspunt. Dat is toen niet verder opgepikt, aangezien de VUB andere prioriteiten had. Maar ik denk dat de geesten op dit moment niet rijp zijn voor een fusie, al vermoed ik toch wel dat die evolutie er op termijn wel zit aan te komen. Dat betekent geenszins dat een van de partners zijn eigenheid moet laten vallen. Kijk maar naar het eerder aangehaalde Amerikaanse model, waar academisch en professioneel onderwijs en onderzoek hand in hand gaan.”

“Als je het institutioneel bekijkt, dan kan je 20.000 studenten wel beheersen via één structuur. Nu hebben we twee instellingen; een zekere rationalisering en kostenbesparing is zeker mogelijk. Dan moeten de filosofische tegenstellingen tussen een vrije universiteit en een publiekrechtelijke hogeschool natuurlijk wel overbrugd worden, wat in de Belgische context toch niet zo evident is. Deze samenwerking bouw je best vanaf de basis op. Vroeg of laat kan je dan eens gaan bespreken of die ook structureel moet gebeuren. Het moet allemaal via kleine stappen. Er zetelt nu bijvoorbeeld stevast een VUB'er in de raad van bestuur van de EhB en vice versa, zodat de verslagen van de vergaderingen worden uitgewisseld. Voor een fusie moet de basis meewillen en daar is nog werk aan.”

Apathie

In uw liber amicorum beschreef professor Christian Eliaerts u als ‘iemand die pendelt tussen wetenschap en beleid’. Vindt u dat een goede omschrijving?

“Eigenlijk wel. (*Stilte*) Wetenschappelijk on-

derzoek is dan wel een fundamentele component van de academische carrière, maar tegelijkertijd vind ik dat je permanent moet proberen om je wetenschappelijke voetnotenpublicaties maatschappelijk bruikbaar te maken. Naast zij die fundamenteel onderzoek deden waren er onder mijn medewerkers altijd wetenschappers die tegelijkertijd de vertaling deden voor een breder publiek. Deden wij dan onderzoek naar een bepaald fenomeen, dan onderzochten wij bijvoorbeeld of er daarrond een wetgevend initiatief moest komen. Vervolgens gingen we met de beleidsmakers praten om hen op onze bevindingen te wijzen zodat ze konden overwegen om de wetgeving al dan niet aan te passen, dan wel een nieuwe wetgeving te voorzien. Zo kunnen we vanuit onze wetenschappelijke analyse de toelevering doen van basiselementen voor nieuwe wetgeving, wat van belang is voor de hele maatschappij.”

“Je kan ‘beleid’ nog op een tweede manier opvatten, in de leidinggevende betekenis. Dat is waarschijnlijk mijn karakter, mijn natuur. Ik heb het allemaal doorlopen: voorzitter van Studiekring Vrij Onderzoek (VO), BSG en OSB, decaan, rector, voorzitter van de EhB en UAB. Misschien is dat ook wel een van mijn kwalen, dat ik wat bazigheid aan de dag wil leggen. Ik heb dat altijd graag gedaan. Het is dan ook al bijna mijn vijftigste jaar aan de VUB.”

U haalde het zelf al aan: u bent voorzitter geweest van VO en BSG. Daarna heeft u de ladder beklommen. Hoe ervoer u later, toen u rector was, het studentenengagement?

“Ik heb toen zeker mijn deel gehad. Het was toen de periode van de *Tienduizend* (studentenprotest aan de VUB vanwege de verhoging van het collegegeld naar 10.000 Belgische frank, nvdr). Twee bezettingen van het rectoraat heb ik eraan overgehouden. Engagement was er dus zeker, maar het was misschien te beperkt in ... (*zoekt*

naar de woorden) Er was een harde kern, maar de apathische massa ernaast was te groot. Er was weinig betrokkenheid van de grote massa. Was het een probleem van gebrekkige communicatie? Ik weet het niet. Het engagement is er dus wel altijd geweest, maar met een kern die te kleinschalig was. Ik denk bijvoorbeeld aan de tweede bezetting tijdens de lentevakantie. Die duurde wel langer dan de eerste, maar heel de universiteit is wel blijven draaien! Alleen de vijfde verdieping van het rectoraat draaide niet, maar daar hebben we ons aan aangepast.”

“Ik heb me toen nog sterk moeten verzetten tegen diegenen die de onmiddellijke tussenkomst van de rijkswacht wilden. Dat waren zware interne discussies, hoor, maar uiteindelijk is de raad van bestuur me gevolgd. Maar goed, intussen gingen de lessen en de labo's gewoon door, en de bibliotheek was open alsof er niets aan de hand was. Mochten het nu protesten zijn geweest zoals in Griekenland, Spanje of Portugal in deze economische crisisperiode, dát zijn pas studentenbewegingen. Maar dit waren tien à vijftien studenten die een soort academische gijzeling hielden. Let op, hun doelstellingen waren merendeels wellicht verantwoord vanuit het standpunt van de student, maar de achterban ging gewoon niet mee.”

“Daar moet je toch permanent attent voor blijven, dat je genoeg achterban behoudt en dat iedereen aanvoelt wat hij te winnen heeft. Een studentenbeweging hoeft niet altijd te betogen of ruiten stuk te gooien – wat er tijdens de rectoraatsbezetting ook wel bij was – maar moet wel participeren. De VUB en EhB hebben altijd het voorbeeld gegeven als het op studentenparticipatie aankomt. Maar als

grabbel moet gooien? Dat je geen interesse meer hebt om mee te spreken over het beleid van je universiteit of hogeschool, en hoe je die als student mee kan sturen? Hoe ga je de ideeën van jouw generatie meegeven door nooit kandidaat te zijn voor de verkiezingen, of zelfs niet te gaan stemmen? Ik vind die apathie erg betreurenswaardig.”

Is die apathie dan iets nieuws?

“Gedeeltelijk wel ja, al heeft ze misschien altijd wel gesluimerd. Vergelijken vind ik moeilijk en bovendien gevaarlijk – je kent dat wel hè, *in mijne tijd* – maar goed, op dat ogenblik waren er 700 à 800 Vlaamse studenten op de ULB. Het BSG van toen bestond hoofdzakelijk uit rechtenstudenten, enkelen uit de letterenfaculteit en een paar Vlamingen die daar in het Frans wetenschappen studeerden. Wij kenden elkaar beter en de betrokkenheid was groter. Daarnaast waren de uitdagingen natuurlijk ook fundamenteeler: de afsplitsing en een eigen Nederlandstalige universiteit oprichten.”

“Nu is de groep groter, zonder zulke van die grote problematieken. De verhoging van het collegegeld naar 10.000 Belgische frank was indertijd ook niet niks; mochten de inschrijvingsgelden volgend jaar bijvoorbeeld plots 2.500 euro bedragen, dan zou je ook wel wat volk op de been krijgen. Ik begrijp dus wel dat je een uitdaging nodig hebt om een beweging op de been te krijgen. Maar volgens mij heeft die grote uitdaging een heel ander karakter, een globaler gezicht: de economische crisis. Die gaat met zoveel fundamentele vragen gepaard, vragen die het niveau van pakweg inschrijvingsgelden ruim overschrijden, maar ik bemerk geen enthousiasme om de studentenstem te laten horen. De meesten zie ik cocoonen, of ze zorgen zo snel mogelijk voor hun financiële redplank door zich enkel te focussen op hun diploma en hun collega-studenten zelfs veeleer als concurrent te beschouwen.”

In 1976 stond u als decaan aan de wieg van het werkstudentenprogramma in de rechten. Vandaag liggen die

programma's onder vuur. Wat denkt u daarvan?

“Ik sta ook niet alle dagen meer met beide voeten in de faculteiten. Ik ken de achterliggende redenen dus niet. Maar ik heb altijd gesteld, van bij het begin: het gaat om meer dan alleen bijscholen, je moet ook tweedekansonderwijs organiseren voor mensen die omwille van sociale, economische of welke reden dan ook op hun gangbare leeftijd de kans niet gehad hebben. Dat mag niet verloren gaan.”

“Ik ben benieuwd wat er gebeurt als bijvoorbeeld de Spaanse economie wat herleeft, maar het aantal werklozen niet daalt.”

ik nu bijvoorbeeld zie dat BAST, de studentenraad van de associatie, amper studenten aantrekt, tja ... Nu goed, gaan kiezen voor studentenverkiezingen, wat is dat nog? Dat is niet naar de stembus gaan, hè, dat is van achter de computer enkele muisklikken werk en zelfs dat gebeurt niet.”

“Zijn we dan in een fase beland waarin jongeren alleen nog in een kramp schieten om zo vlug mogelijk hun diploma te behalen, om zo vlug mogelijk hun stekje op de arbeidsmarkt veilig te stellen? Ik begrijp echt wel dat deze tijden economisch moeilijk zijn, maar houdt dat dan in dat je zomaar al die kansen op medezeggenschap te

Werkloosheidsmaatschappij

U was indertijd lid van de Coudenberggroep (1984 - 1999, federalistische denktank, nvdr.). Mocht die vandaag nog bestaan, wat zou dan de grootste bekommernis zijn?

“Men begint daar altijd over, maar de eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat ik maar twee vergaderingen van hen heb bijgewoond. Maar daarom moet ik natuurlijk niet vluchten voor uw vraag. Ik zou zeggen: de staats hervorming en vermijden dat het land echt uiteenvalt. Als ik bijvoorbeeld de visie van de N-VA bekijk, dan stel ik me toch ernstige vragen. Ik maakte me gisteren nog de bedenkking dat het referendum in Schotland een goede testcase kan zijn. Hebben ze daar wel goed nagedacht over de consequenties van een eventuele afscheuring? Neem nu het lidmaatschap van de Europese Unie, ervan uitgaande dat Schotland opnieuw wil toetreden. Gaan zij dat ook krijgen? Kunnen zij economisch zelfstandig zijn van Groot-Brittannië?”

“Men zegt nu wel dat de schijn van de koningin zal hooggehouden worden, dat men het pond als munteenheid zal behouden, maar dat zijn maar pleisters op een houten been, hè. Wat zal Catalonië doen? Is de EU uit elkaar aan het vallen in een periode waarin de Unie zelf niet meer nauw aan elkaar hangt, en gestuurd wordt door Duitsland en de VS, via het Verenigd Koninkrijk?”

“Ik denk dus dat de grootste bekommernis het behoud van de federale structuur zou zijn, misschien met een herziening van bevoegdheden en de problematiek rond Brussel. Het uit elkaar drijvende separatisme kunnen wij ons echt niet permitteren. Daar hebben we de industriële en economische achtergrond niet voor, in Vlaanderen noch in Wallonië. Wallonië groeit zelfs als het aankomt op economische aantrekkingskracht voor buitenlandse investeringen, zodat we de discussie over de beruchte transfers van het noorden naar het zuiden binnenkort misschien ook eindelijk kunnen afbouwen.”

U bent ook lange tijd lid geweest van de Privacycommissie. Het zijn spannende tijden vandaag.

“Kijk er de kranten elke dag maar op na. De evolutie van de technologie is ongelooflijk. Het idee om chips in te brengen bij de geboorte, stel je voor. Via je gsm weet men permanent waar je bent. Vooral over de consequenties wordt te weinig nagedacht. Nergens aan de universiteiten zie ik een denkgroep ontstaan die zich bezighoudt met de gevolgen van de technologie voor de arbeidsmarkt. Wat met de laaggeschoolden als alles volautomatisch gebeurt? Goed, bandwerk is geen aangename job, maar als die arbeider niet meer aan de band hoeft te staan, waar dan wel nog? Men creëert vandaag een werkloosheidsmaatschappij. Dat wordt op dit ogenblik gigantisch onderschat, hoor. Ik ben benieuwd wat er gebeurt als

bijvoorbeeld de Spaanse economie wat herleeft, maar het aantal werklozen niet daalt.”

Wat is de rol van de universiteit in dat verhaal?

“Laat ik een voorbeeld geven. In de jaren '80 was er op de campus van Jette een groot onderzoeksproject gefinancierd door de Europese Commissie, samen met nog andere buitenlandse universiteiten. Onderwerp was het medisch scannen van patiënten, toen een geavanceerde technologie. Toevallig kende ik de projectverantwoordelijke. Ik vroeg hem of er ook gekeken werd naar bijvoorbeeld de aansprakelijkheid als er een fout in de datacompressie gebeurde. ‘Stel’, vraag ik hem, ‘als ik onder die scanner lig en ik krijg een verkeerde diagnose, wie is er dan aansprakelijk?’ ‘De software’, zegt hij. Ik antwoordde hem: ‘Voor mij, als patiënt is de dokter dan aansprakelijk, hoor. En die dokter gaat dat natuurlijk ontkennen.’ Dat moest dus duidelijk bekeken worden, met als resultaat dat een jurist uit mijn team aan dat project is toegevoegd. Ik heb hem drie maanden lang iedere dag naar Jette gestuurd, puur en alleen om naast die machine te gaan zitten om zich ervan te vergewissen hoe het technisch werkte. Daar moest de juridische analyse beginnen, en dat in synergie met het medische aspect.”

“En hier geldt hetzelfde. De universiteit moet niet van beleid veranderen, maar moet wel meer visies op die technologieën inzetten. Daarom zou er een denktank moeten komen die kan becijferen hoeveel jobs het ons kan kosten, welke beroepsbevolking het zwaarst getroffen wordt en welke alternatieve welzijnsopvang dan moet worden voorzien. Er zijn mensen binnen de VUB die daar capabel voor zijn; ik denk aan een Elchardus, Van Bendegem, Gutwirth...”

Zeg maar Wilfried

Nu u aan uw laatste dagen als associatievoorzitter bezig bent, vervalt daarna ook het privilege om het rookverbod te schenden tijdens vergaderingen?

“Laat ik dat met een Brusselse term een ‘persoongebonden materie’ noemen. Mijn collega naar wie u refereert, heeft er de *fysiek* voor. Ik zie hem wel liever met een sigaar dan met een sigaret. Maar inderdaad, hij durft soms weleens een loopje te nemen met dat rookverbod. Ik, als verstopt pijprouker, beperk me tot mijn terras en als het koud wordt tot mijn auto. Dat zijn de enige plaatsen waar ik er nog rustig van kan genieten. De afspraak is immers dat ik thuis ook binnen niet pijprook. Op vergaderingen ga ik niet zover om het pad van mijn collega op te gaan.”

“Willy Claes, Hasselts associatievoorzitter, was nog mijn ondervoorzitter bij het BSG. Wij hebben indertijd veel pinten achterovergeslagen. Ik herinner me een opmerkelijk verhaal van toen. In mei '58 wordt Wilfried Martens verkozen tot voorzitter van VVS, de studentenkoepel die toen ook al bestond. Enkele maanden later, in augustus, gaat die-

zelfde Martens namens de Vlaamse studenten spreken op de IJzerbedevaart. Oei. (*Kijkt alsof hij het nieuws opnieuw voor de eerste keer hoort*). Gevolg: wij, BSG, stappen uit VVS. Dat betekent natuurlijk crisis in VVS. Wéken hebben wij daarna aan de onderhandelingstafel gezeten. Stel je die tafel voor: voor VVS zat daar Wilfried Martens en Gaston Geens, oud-minister van Financiën en Vlaanderens eerste minister-president. De KU Leuven werd vertegenwoordigd door Jos Chabert,

BRON: MANLY CALLEWAERT

“Voor mij geldt: pensioen is even hard werken als vroeger, maar voor minder geld.”

inmiddels minister van Staat, en het BSG door Willy Claes en mezelf. Pittig detail: tijdens mijn rectoraat ('78-'82, nvdr) was Martens premier en Geens mijn minister van Onderwijs! Uiteindelijk hebben wij een vetorecht over levensbeschouwelijke kwesties uit die onderhandelingen weten te slepen. Inmiddels is dat wel verloren gegaan.”

U blijft wel voorzitter van het Institute for European Studies?

“Het IES is mijn baby, hè. Zolang ze me hier als voorzitter aanvaarden, blijf ik dat met plezier doen. Zo is het trouwens met alles. Ik ben straks al elf jaar gepensioneerd, maar ik zou het toch erg vinden als ik dit soort activiteiten niet meer zou hebben. Voor mij geldt: pensioen is even hard werken als vroeger, maar voor minder geld.”

“Met het voortschrijden van de jaren merk ik wel dat ik minder geduld heb.”

U zou bijvoorbeeld geen examens meer moeten afnemen?

“Wel, ik heb het nooit berekend, maar ik moet in de loop der jaren meer dan tienduizend examens hebben afgenomen. Ooit had ik eens een zittijd van 1300 stuks, en allemaal mondeling! Maar ik heb die examens wel allemaal zelf afgenomen. Nooit heb ik het uitbesteed aan mijn assistent, want ik wilde die verantwoordelijkheid ten opzichte van de studenten niet uit de weg gaan.”

“Wat ik echter bedoel, is dat ik nog steeds boordevol plannen en initiatieven zit. Het duurt dan steeds wel zijn tijdje om mensen ook zover te krijgen dat ze zich erachter scharen. Maar ik ben 76, ik heb niet zoveel tijd meer te gaan. En het is net de eindmeet die ik altijd zo graag bereik. Je wil het verwezenlijkt zien, hè. Noem het ijdelheid of fierheid, noem het wat je wil, maar zo is het. Toen ik 40 was, kwam het niet aan op vijf of tien jaar. Nu wel. Nu wil ik stompen en trekken om het snel

gedaan te krijgen. Want dit keer heb ik geen tien jaar meer, dus ik wil dat het vooruitgaat.”

Waar heeft u het dan over?

“Vrij concrete projecten, hoor. Samenwerkingsakkoorden met andere universiteiten, bijvoorbeeld. Onlangs was ik daarom nog met minister Smet en een hele delegatie in Brazilië. Op dit moment onderhandelen we met Zuid-Korea. Of nog iets anders: in de schoot van de UAB willen we binnen twee jaar een cursus inrichten over de specificiteit van de lerarenopleiding in Brussel, benaderd vanuit de verschillende grootstedelijke uitdagingen. Eén cursus die tegelijkertijd zowel door de studenten van de lerarenopleidingen van de EhB in Jette als de VUB-studenten gevolgd zal worden. Dat zijn toch twee opleidingen die wezenlijk van elkaar verschillen: de eerste duurt drie jaar, terwijl de tweede een appendix is bij andere masterdiploma's.”

“Nu is de financiering rond en is er iemand aangesteld om die cursus te ontwikkelen, maar zes maanden later zit ik me alweer af te vragen of die nu al gestart is, want binnen twee jaar moet die cursus wel klaar zijn. En ik zou toch graag die eerste les eens meemaken. Op mijn leeftijd kan er immers van alles gebeuren. Dan ga je meer pushen. Maar dat zal wel mijn karakter zijn.”

“Alle universiteiten zijn tegen de onderzoeksmaster, behalve eentje dan”

Vicerector *Yvette Michotte* over de evolutie van Vlaanderens onderwijslandschap

Door Stéphanie Romans

Normaal gesproken zou dit haar laatste jaar aan de VUB geweest zijn. In oktober 2014 zou ze immers met pensioen gaan. Nu de pensioenleeftijd is verhoogd, kan de universiteit haar vicerector Onderwijsbeleid Yvette Michotte nog een tijdje bij zich houden. Pas wanneer Paul De Knop in 2016 acht jaar rector is geweest, zal zij haar toga aan de wilgen hangen. Tot dan is er in het onderwijslandschap nog genoeg om aan te sleutelen en kan het zorgeloze mijmeren voor Michotte nog niet beginnen.

An de interne VUB-keuken is alvast genoeg werk voor onze vicerector. In de Governance Commissie (GOCO) bereidt ze de nieuwe beheersstructuren van de universiteit voor. Die herstructurering gebeurt in twee fases waarvan de eerste, die betrekking heeft op de hogere bestuurslagen, is afgerond. In fase twee gaan de faculteiten en vakgroepen grondig op de schop.

Communication breakdown

In afwachting van de beslissingen over de toekomst van de faculteiten waren de geruchten door de faculteitsgangen. De VUB zou van acht faculteiten willen overgaan naar een verdeling van opleidingen in drie superfaculteiten. “Dat is inderdaad een plan dat we bespreken”, bevestigt Michotte, maar de gesprekken zijn nog in volle gang. “Van de plannen is er nog geen goedgekeurd, maar de analyse van de problemen in de faculteiten wordt wel gemaakt. Er zijn bijvoorbeeld faculteiten met te weinig hoogleraren om een decaan met een volledige bestuursploeg te kunnen hebben. Dat is al eens voorgekomen in de faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen en ook bij Lichamelijke Opvoeding en Kinesithérapie. Ook Letteren en Wijsbegeerte heeft het daar al moeilijk mee gehad.”

De hervorming zal uiteindelijk dieper doordringen dan op facultair niveau. Ook de vakgroepen worden in vraag gesteld. “Op dit moment bestaat er eigenlijk geen definitie van een vakgroep. Elke faculteit vult dat begrip tot nu toe anders in. In mijn faculteit, Geneeskunde en Farmacie, beslaat een vakgroep een onderzoeksdomein. Elders valt een vakgroep dan weer samen met een opleiding. Al die verschillende modellen hebben is niet goed. We gaan dan ook de vakgroepstructuur hervormen zodat die toch wat uniformer is.”

Hervorming betekent ook herverdeling. De huidige verdeling van opleidingen over de faculteiten lijkt misschien wel een rotsvast gegeven, maar ook dat is voer voor de GOCO: bij elkaar brengen wat bij elkaar hoort. “Denk maar aan wat er gebeurd is met de communicatiewetenschappen”, legt Michotte uit. “De opleiding verhuisde naar de Politieke, Sociale en Economische wetenschappen: het decretaale studiegebied heet dan ook Politieke, Sociale en Communicatiewetenschappen. Ze hoorden daar al, maar om historische redenen hebben ze altijd bij de letterenfaculteit gezeten.”

Die historische redenen maken een abstractie van twee grandes dames van de Geschiedenis: Catharina Lis en Els Witte. Die laatste was ooit nog rector van de VUB. Lis voorspelde het al in een eerder interview met *De Moeial*: “Beschouw je dat vanuit de letterenfaculteit, dan is het een groot verlies. Dat gaat hen veel kosten, want het is een grote richting.” Haar woorden waren niet meer profetisch dan een uiting van gezond verstand. Het logisch gevolg werd een feit: wat overblijft van LW wordt geconfronteerd met pijnlijke besparingen.

Michotte is de laatste om dat te ontkennen: “Communicatiewetenschappen was een sterke vakgroep binnen de faculteit, met veel studenten en veel onderzoek. Dat zijn parameters waar we bij de financiering rekening mee houden. Ze halen meer geld binnen dan ze uitgeven.” Dat is niet voor alle richtingen zo. Met name Taal- en Letterkunde staat er financieel niet goed voor. “Dat is nu een typische opleiding die in het 'donkerrood' staat”, stelt Michotte vast. “Ze hebben veel personeel en dat is duur, maar ook noodzakelijk om volwaardig de taal te kunnen doceren.”

Toch is dit geval geen bevestiging voor de hypothese dat het geld aan de VUB verkeerd verdeeld wordt, vindt Michotte. “Er is ten eerste een sys-

teem van solidariteit op instellingsniveau. De VUB verdeelt de binnengekomen middelen via een model waarin 'groene' faculteiten hun 'rode' evenknieën helpen.” Daarna is het aan de faculteiten om het geld verder te verdelen. “Faculteiten doen dat op hun eigen manier. Er zijn er die het VUB-model hebben doorgetrokken tot op opleidingsniveau.”

Besparingen zijn echter niet de enige manier om het hoofd boven water te houden, vindt de vicerector. “Het rectorencollege moet erover waken dat de solidariteit binnen de faculteiten blijft bestaan. We zullen nooit toelaten dat er iemand zegt: 'Je staat zoveel in het rood, dat je best ermee stopt.' Dat kan niet. Dat neemt echter niet weg dat er een soort correctie moet komen; een rode opleiding werkt nu eenmaal niet in het voordeel van groene opleidingen.”

De financiële situatie van de letterenfaculteit betekent volgens Michotte echter niet enkel besparingen en ellende. “Natuurlijk moet Taal- en Letterkunde nu aangeven hoe ze de situatie evenwichtiger zullen maken. Ten eerste is er dan de vraag of je professoren die met emeritaat gaan noodzakelijk moet vervangen. Maar je kunt als opleiding ook beslissen om meer in te zetten op onderzoek, of om dingen samen te doen met andere richtingen, andere Vlaamse universiteiten of zelfs met de ULB. Dat is dan ook een van de paden die ze nu bewandelen.”

Irritationeel

De vicerector heeft vanuit haar kantoor ongetwijfeld een van de mooiste uitzichten die de VUB te bieden heeft. We kijken uit op een wilde tuin, verborgen voor het gros van de onwetende voorbijganger. Niet zo voor Michotte en de reiger die er is gaan wonen. Het beest kreeg zelfs een naam.

VICERECTOR ONDERWIJSBELEID YVETTE MICHOTTE
BRON: KEN SODY

“Het is maar de vraag of je professoren die met emeritaat gaan noodzakelijk moet vervangen.”

Haar uitgestrekte kantoor met houten meubilair en stoelen in de primaire kleuren, is nog best uitnodigend. Niet bepaald een steriele, zakelijke omgeving. Toch is er binnenskamers vast weleens gevloekt. Zoals toen Onderwijsminister Pascal Smet de tweejarige master in de humane wetenschappen tegenhield, een dossier waar ook Yvette Michotte lang en vol overtuiging aan gewerkt heeft.

“De motivatie voor de studieduurverlenging was absoluut correct”, vindt Michotte. “In zo'n tweejarige master kun je als student nog gaan studeren in het buitenland, een stage inrichten en meer tijd besteden aan je masterthesis. Alle universiteiten hebben samen hard gewerkt om de aanvragen voor tweejarige masters af te maken. De meeste daarvan zijn ook positief geëvalueerd, en toen zei Smet: 'Het gaat niet door. Het is allemaal niet goed onderbouwd.’”

Een nieuw decreet heeft de studieduur nu opnieuw bekeken. Er zijn duidelijker voorwaarden voor een aanvraag geformuleerd en bijkomende mogelijkheden voor universiteiten die hun masteraanbod willen uitbreiden. De onderzoeksmaster is zo'n

mogelijkheid. De Vlaamse universiteiten mogen in totaal een veertigtal onderzoeksmasters in de humane wetenschappen inrichten naast hun reguliere masters. De financiering? Die bedraagt jaarlijks 1,2 miljoen euro, te verdelen over de universiteiten op basis van de verschillende parameters in het universitaire financieringsmodel. Dat komt neer op ongeveer 30.000 euro per jaar per master. De VUB is echter niet van plan om een onderzoeksmaster op te starten. “Alle universiteiten zijn tegen de onderzoeksmaster”, steekt Michotte van wal. “Alles, behalve eentje dan. De meerderheid die ertegen is, vindt het plan simpelweg niet rationeel. De master wordt amper gefinancierd en wij als VUB hebben ook niet altijd het personeel beschikbaar.”

Dat is nog maar het begin van de reeks bezwaren en vragen die Michotte heeft bij de onderzoeksmaster. “Hoe verhoudt zo'n master zich ten opzichte van de reguliere, eenjarige master? Kan een student enkel nog maar doctoreren als hij een onderzoeksmaster heeft gevolgd? Hoe selecteer je reeds in het derde bachelorjaar de studenten voor een onderzoeksmaster? Zal het FWO (Fonds voor Wetenschappelijk Onder-

zoek, nvdr.) nog beurzen verstrekken aan onderzoeksmasters? Er zijn nog zodanig veel vragen, dat de meeste universiteiten er gewoon tegen zijn.”

Geen universiteit wil er dus aan, die onderzoeksmaster. Behalve dan die ene instelling: de KU Leuven. De katholieke universiteit maakt alvast bekend dat ze een onderzoeksmaster in de Theologie zal aanvragen en zal dat doen in april. Theologie is een onderzoeksveld dat de andere universiteiten niet aanbieden en is daarom een onderzoekszwaartepunt van de KU Leuven. “Het is de bedoeling dat de instelling zijn onderzoeksmasters inricht rond zulke zwaartepunten”, weet Michotte. “Theologie is een voor de hand liggend zwaartepunt van de KU Leuven. Maar daar zullen ze het in Leuven niet bij laten. Ik weet dat ze plannen hebben voor veel meer dan één onderzoeksmaster.”

Idealen

Michotte ziet liever een ander model: “De onderzoeksmaster is niet naar de zin van Antwerpen, Gent en Brussel, maar het staat nu eenmaal in het decreet. Gelukkig gaan er binnen de VLIR (interuniversitaire raad, nvdr.) wel stemmen op om dat allemaal eens opnieuw te bespreken. Je zou eventueel een tweejarige master kunnen inrichten met drie afstudeerpaden: de richtingen onderwijs, onderzoek of arbeidsmarkt. Dan heb je volwaardige, gelijkaardige masters van twee jaar. Dat lijkt me een veel beter systeem dan wat we nu krijgen.”

De tweejarige master is niet de enige toekomstdroom van Yvette Michotte. Als ik haar vraag naar haar idealen, lacht ze. “Dat is wel een moeilijke vraag. Ik heb niet veel tijd meer om nog veel te realiseren. Het belangrijkste is dat de VUB blijft bestaan als volwaardige universiteit, met een volwaardig aanbod dat kwaliteitsvol is”, begint ze. “Onze VUB-waarden indachtig, zijn bovendien de toegang tot het hoger onderwijs en de democratisering ervan zeer belangrijk. Ik wil zorgen voor een blijvende democratisering. Vandaar dat ik wat bevreesd ben voor bijvoorbeeld ijkingstoetsen: ze zijn toch vaak in het nadeel van mensen uit minder kansrijke milieus zoals we die in Brussel veel hebben. Daarom zie ik meer in oriënteren en het helpen van studenten die het moeilijk hebben.”

DE KLIMAATTREIN NAAR WARSCHAU

PROTEST ALS PROMOTIE

Door Sandro González-Maseda

Tijdens het weekend van 16 november vertrok er vanuit Brussel een trein met 700 Belgen naar Warschau, om daar te gaan protesteren voor een beter klimaatbeleid. De VN-klimaatonderhandelingen vonden er plaats van 11 tot 22 november en *De Moeial* propte in extremis nog een reporter op de trein. Aan enthousiasme was er geen gebrek, maar inhoudelijk en organisatorisch was het hele gebeuren een fiasco.

Toen we na goed twaalf uur de Poolse grens bereikten, werden we gewekt door een klein leger politieagenten, die iedereen onderwierpen aan een identiteitscontrole. Sindsdien ontsnapten we geen moment aan het oog van het Poolse politiewezen. De trein werd gevolgd door een helikopter, in bijna ieder treinstation dat we passeerden stond een patrouille ons op te wachten en eenmaal in Warschau aangekomen stonden verschillende pelotons agenten, uitgerust met harnas, helm, schild en knuppel ons in quasi-militaire stijl op te wachten. Dat bleek niet zonder reden te zijn. Een week eerder werd een kleinere klimaatbetoging nog aangevallen door extreemrechtse tegenbetogers. Voor deze betoging werd dan ook het ergste gevreesd.

Na onze zestien uur durende treinstap werden we honderd meter verder geleid naar een plein vlakbij het station. De bedoeling was om ter plaatse een uur lang aan de verzamelde pers te tonen waarom we naar Polen gereisd waren. De activisten zongen liedjes en zwaaiden met vlaggen. Toen de VRT, ARD en BBC genoeg kiekjes hadden, konden we eindelijk beginnen aan de betoging, die over de hoofdweg van de Poolse hoofdstad liep. Er werden leuzen over de politie en Electrabel gescandeerd. Een mens kan zich afvragen hoe relevant dat is op een conferentie van de VN, zeker wanneer die politie er juist is ter bescherming tegen gewelddadige tegenbetogers.

Plezant was het in ieder geval wel. De kelen werden schor geschreeuwd en de vlaggen lustig in het rond gezwaaid. Het Nationaal Stadion, waar de vertegenwoordigers van de VN aan het

2015, waar de volgende VN-klimaatsonderhandelingen zullen plaatsvinden, zullen ze er staan en zullen ze gehoord worden, en wel met hun hoogst persoonlijke versie van de waarheid.

BRON: LYCIA VAN ROY

vergaderen waren, werd gewoon voorbijgewandeld. De betoging eindigde in een park, een paar honderd meter verderop. Alle betogers mochten plaatsnemen in een amfitheater waar spontaan een kampioenschap holle boodschappen ontstond. Iedere organisatie die meewerkte mocht de bühne betreden, zijn eigen hoogst persoonlijke versie van de waarheid verkondigen en erop hameren dat het de volgende keer beter zal zijn. In Parijs in

De enige die enigszins de nodige *sérieux* aan de dag kon leggen was een Filipijnse spreker, wiens landgenoten letterlijk het water aan de lippen stond. Hij wees op de urgentie van de zaak en maakte duidelijk dat de lasten van de klimaatsverandering gedragen moeten worden door de sterkste schouders. Yeb Sano, de Filipijnse afgevaardigde voor de VN in COP19, weigerde zelfs te eten tijdens de onderhandelingen, als een wanhoopspoging om de aandacht van de wereld eventjes te kunnen grijpen. Het stond in schril contrast met het leutige protest vol met 'positieve boodschappen' die de trein vol Belgen te bieden had.

En laat net dat symptomatisch zijn voor wat protest vandaag geworden is: een ritueel waarin het belangrijker is geworden om aan zoveel mogelijk mensen op een prettige manier je ongenoegen te uiten. Niet langer een schakel in het proces naar concrete verandering, maar protest als 21ste-eeuws synoniem van promotie van de hoogst persoonlijke versie van de waarheid. Een dood en hol ritueel. Donald Tusk, de Poolse premier die van de klimaatop

gebruik maakte om zijn vaderlandse koolmijnindustrie op de kaart te zetten, zal niet onder de indruk geweest zijn. 700 Belgen mogen trots zijn dat ze hun weekend hebben opgeofferd voor een beter klimaat. Alleen jammer dat ze, buiten een paar minuten media-aandacht, bitter weinig bereikt hebben. Er werd geen vuist gemaakt voor een beter klimaatbeleid, maar slechts met een zangerig slap handje gezwaaid. ❖

WANNEER BESPAREN BEZIGHEIDSTHERAPIE WORDT

Door Paola Verhaert

Met de transfer van de vakgroep Communicatiewetenschappen (SCOM) naar de faculteit Economische, Sociale en Politieke wetenschappen (ES) vertrok een groot deel van de inkomsten van de faculteit Letteren en Wijsbegeerte (LW). De besparingen die de faculteit moet doorvoeren worden geschat op 500.000 euro. De initiële besparing van 250.000 euro werd onvoldoende bevonden door het bestuurscollege, waardoor de faculteit in januari een nieuw besparingsplan zal moeten voorleggen aan de Raad van Bestuur. Het is nog onduidelijk wie getroffen zal worden door de verdere besparingen, alsook of het tweede besparingsplan de Raad van Bestuur tevreden zal stellen.

De faculteit LW is echter lang niet de enige die moet reorganiseren, ook andere faculteiten moeten op vraag van het rectoraat binnenkort een beleidsplan voorleggen. Het moge duidelijk zijn dat dit niet zonder horten en stoten verloopt, want sommige faculteiten sleutelen ondertussen al aan versie nummer zes van hun beleidsplan. De besparingen hebben gevolgen die nu al voelbaar zijn voor zowel het professoren- als het studentenkorps, en oefenen een negatieve invloed uit op het onderwijsaanbod en de onderwijskwaliteit van de VUB. Daarbij houdt de volhardende vraag naar besparingen vanuit het rectoraat het decanaat al maandenlang bezig.

De dilemma's waarmee de facultaire raads- en bestuursleden geconfronteerd worden, laten weinig plaats over voor verdere reflectie over de positie van de faculteit binnen de instelling. De constante stroom van bezuinigingen en de strakke deadlines die het centrale bestuurscollege hen oplegt, baren de leden van de faculteit zodanig veel kopzorgen dat hen amper tijd rest voor andere zaken en dat het spotten van ruimte voor besparingen de gangbare bezigheid is geworden binnen de faculteit. Bestuursleden krijgen maar net genoeg tijd om een antwoord te vormen op de *hoe-vragen* van het besparingsplan. De *waarom-vragen* moeten ze bij gebrek aan tijd onbeantwoord laten.

Het constante besparen kadert in een bedrijfslogica die gangbaar is in de managementwereld, waarbij de verantwoordelijkheid wordt afgewenteld naar de laagste niveaus, die zo overstelpt worden met het werk. Daarnaast is ook de duur ervan zorgwekkend: de besparingsproblematiek sleept al maandenlang aan, zodat besparen stilaan de courante manier van besturen lijkt te zijn geworden. Rector Paul De Knop is ondertussen twee jaar verder in zijn tweede ambtstermijn. Stilaan dreigt zijn manier van besturen te logisch geworden om in vraag te stellen.

Voor de studentenvertegenwoordigers lijkt de huidige manier van besturen nog minder eindig in de tijd. Zij worden op jaarlijkse basis verkozen, voor een termijn van één academiejaar. In theorie kunnen studenten vier jaar lang de

studentenpopulatie vertegenwoordigen, als we in achtung nemen dat de gemiddelde opleiding vijf jaar in beslag neemt. De realiteit leert ons echter dat zij vaak niet langer dan twee jaar actief zijn binnen de studentenvertegenwoordiging. Aanslepende besparingsdossiers doen voor nieuwbakken studentenvertegenwoordigers uitschijnen dat de universiteit in een permanente staat van besparingen verkeert, met een tergende passiviteit tot gevolg (zie ook de edito in de novembereditie van *De Moeial*). Waarom zouden studenten immers een bestendige manier van werken tegenspreken?

De era van de hervorming is al een hele tijd ingeluid. Laten we deze term echter niet gekaapt zien door het bestuur van de universiteit.

De universiteit verkeert in een preciaire situatie en moet besparen. Die boodschap is ondertussen ook doorgedrongen bij de studentenpopulatie. De andere boodschap die hen moet bereiken is er echter één die hen vertelt dat het niet altijd zo geweest is. Het engagement van de studentenvertegenwoordiging stopt niet na één jaar, maar heeft alle baat bij een langdurige en onvermoeibare samenwerking en communicatie met nieuwe stuvers. Enkel en alleen wanneer ervaringsdeskundigen aan de studentengemeenschap en haar vertegenwoordigers duidelijk kunnen maken dat het heden niet monochroom is met het verleden, kan de tijd van lijdzaam toekijken voorbij zijn. Deze taak valt gedeeltelijk ook ten deel aan docenten, die met jaren ervaring achter hun kiezen meer dan wie ook zicht hebben op de tijdslijn van de veranderingen binnen de universiteit en aan hetzelfde zeil dienen te trekken als de studentengemeenschap. De era van de hervorming is al een hele tijd ingeluid. Laten we deze term echter niet gekaapt zien door het bestuur van de universiteit. De dynamiek van verandering valt te beurt aan de studenten. ♦

De waarheid uit een kindermond

Een zoektocht naar de filosofen van morgen

Door Stéphanie Romans

De Griekse filosoof Socrates verdedigde zich ooit voor de rechtbank door te zeggen dat hij wist dat hij niets wist. Voor en na hem zijn nog vele filosofen gekomen die ons denken fundamenteel in vraag stelden en het soms ingrijpend veranderden. Het woord *filosoof* roept buiten het beeld van peinzende oude mannen met lange, grijze baarden dan ook hoogstwaarschijnlijk vooral de namen op van enkele groten der aarde. *De Moeial* trok weg van de begane paden, en ging op zoek naar België's kleine Platootjes en hun leermeesters.

In 2011 schreven de vakgroepen filosofie van alle universiteiten samen met het Vlaams netwerk voor Eigentijds Filosofieonderwijs (VEFO) een pleidooi voor een schoolvak filosofie in de derde graad van het secundair onderwijs. Een bescheiden vraag, want in andere Europese landen is dat al een gangbare praktijk. Toch zijn er in Vlaanderen al scholen die hun leerlingen filosofie aanbieden. Hier en daar begint zelfs een basisschool de filosofische zoektocht.

Socrates voor kinderen

Kristof Van Rossem is filosoof en doceert het vak aan jong en oud. Aan de KU Leuven is hij lector van het vak *Filosoferen met kinderen en adolescenten*. Studenten van de opleiding Wijsbegeerte, maar ook leerkrachten in opleiding leren bij hem de kneepjes van het vak. Zelfs leraren die al voor de klas staan volgen bij hem nascholing. Al veertien jaar is hij bezig met praktische filosofie en lesgeven.

Van Rossem hanteert de Socratische gespreksmethode als hij met kinderen filosofeert. Kinderen bedenken vanuit hun eigen ontdekkingszin de vraagstukken die ze vervolgens proberen te beantwoorden. “We kiezen de vraag meestal naar aanleiding van een spel, een verhaal of een andere prikkel. De vragen kunnen over van alles gaan, maar het mogen geen oplossingsgerichte vragen zijn. Vragen als *Hoeveel insecten zijn er?* of *Waar ligt België?* behandelen we niet. Ze moeten de vraag louter door te denken kunnen oplossen.”

Dansende dieren

“Ooit had ik een gesprek met een groep over de vraag of dieren kunnen dansen. Daar had ik zelf nog nooit over nagedacht. Iemand uit de klas vond van wel; thuis hadden ze immers een papegaai die ritmische bewegingen maakte als er muziek speelde. Zo proberen we dan het begrip dansen te definiëren als ritmisch bewegen op muziek. Daar ging jongetje uit de groep echter niet mee akkoord: soldaten doen dat immers als ze marcheren, en toch is dat geen dansen. Uiteindelijk belandden we dan ook nog bij de vraag of dansen spontaan is of juist is aangeleerd en of dieren dan wel weten dat ze dansen. De filosofie brengt hen eigenlijk middenin allerlei moeilijkheden. De meesten hebben het gevoel dat ze weten wat dansen is, maar tijdens zo'n gesprek raken ze weleens in de war. Juist dan moet je doorgaan. Dat is filosofie: alsmaar verdergaan in de complexiteit.”

“We leven in een tijd waarin we zeggen: iets is zo omdat ik dat zo voel. Dat is een individualistische manier van argumenteren.”

Van Rossem filosofeert bepaald niet altijd over lichtzinnige thema's. Ook de dood en wat er daarna gebeurt, bespreekt hij met zijn jonge gezelschappen. “Waar ben je na de dood? Opnieuw een vraag die ze zelf hadden gekozen. Daarna volgde er een gesprek van twintig minuten waarin iedereen zijn eigen opvatting geeft. Ik vind het belangrijk dat iedereen aan het woord komt, ook kinderen die niet zo goed ter taal of verlegen zijn. Ze moeten hun mening ook kunnen beargumenteren. Ik vraag ook door over hun opvattingen.”

De kinderen, allemaal een jaar of tien, tonen zich indrukwekkende denkers. Ook als het over de dood gaat. “Een leerling zei: 'Na de dood, dan blijft er niets meer van je over. Je bent gewoon een lichaam.' Daarop zei een ander: 'Als je gecremeerd wordt, dan is je lichaam daar toch niet. Alleen de assen blijven over.' Een meisje wees op de symbolische waarde van as. 'Het doet je wel denken aan je grootmoeder', vond ze. Maar zit je dan nog in dat hoopje as? Een meisje dacht van wel: 'Er zit toch nog DNA in die as.' Ik weet niet of dat zo is, maar dan nog kun je vragen of je dan niet méér bent dan alleen je DNA. Een meisje van een jaar of acht zei: 'Na de dood zal mijn lichaam verdwijnen, maar mijn ziel slash geest blijft wel bestaan.' Toen zijn we beginnen nadenken over die slash. Heb je nu een geest of een ziel? Wat is het verschil dan tussen de twee. Dat meisje had er ontzettend veel plezier in om dat probleem uit te zoeken.”

Gaan kinderen dan niet met een hoofd vol zorgen naar huis? “De meeste kinderen vinden het heel leuk. Ook omdat het iets nieuws is, natuurlijk; het is eens wat anders. Er zijn er die er helemaal in leven. Soms vertellen ze dat hun ouders of vriendjes ook altijd zeggen dat ze zoveel doordenken. Dat zijn de echte filosofische geesten.”

Het einde van 'omdat ik het zeg'

Leraren moeten soms wat wennen aan die filosofische methode. In het geval van Van Rossem zijn het meestal de leerkrachten die hem benaderen. Zij willen dus uit eigen beweging meer leren. De Russische Victoria Chernenko geeft lessen praktische filosofie en probeert sinds kort ook het filosoferen met kinderen op de kaart te zetten in Moskou. Daar stuit ze echter op heel wat meer weerstand. “Ik filosofeer nu zo'n drieënhalve jaar met kinderen, maar ook met organisaties, bedrijven, leraren en

studenten. De methode is voor mensen van drie tot negentig jaar hetzelfde, alleen de inhoud is anders.”

Leerkrachten zijn echter niet altijd even enthousiast. Chernenko: “Als een kind een fout maakt, moet de onderwijzer zijn instelling eigenlijk aanpassen. In plaats van een fout te beschouwen als iets negatiefs, zouden ze fouten leuk moeten vinden. Hij kan de klas bij het probleem betrekken en als groep de oplossing vinden. Kinderen zoeken vaak naar erkenning, ze willen goedkeuring, maar leraren doen dat ook. Ze kunnen er niet altijd goed tegen dat we hen bekritisieren of hun aanpak problematiseren.”

“De filosoof ondervraagt een kind over wat hij denkt. Dat hoeft geen probleem te zijn waar het mee zit, maar het kan ook gewoon gaan over wat een kind op school heeft gedaan. Het gaat over het bewust worden van het eigen denken en gaandeweg misschien nog het oplossen van een probleem ook. Het grote doel is uiteindelijk mensen bewust te maken van hun eigen denkpatronen, want dat zijn we grappig genoeg zelden.”

Hoera, een fout

Is het onderwijs dan te veel gericht op het geven van juiste antwoorden? “In Rusland is het alvast moeilijk om iets te veranderen aan het systeem van lesgeven”, vindt Chernenko. “Over de situatie in België kan ik niet spreken, maar ik vermoed wel dat het een probleem is over de hele wereld. Er is natuurlijk het tijdsargument: vragen stellen is natuurlijk een aanpak die tijd kost. Als je vragen blijft stellen wordt het antwoord onvoorspelbaar. Sommige leraren worden onzeker om van *vertellen* naar *vragen* over te gaan.”

Het systeem tot in de kern veranderen is dan ook geen doelstelling van Chernenko: “Dat zou te optimistisch zijn, maar elementen ervan kunnen breed toegepast worden. Alleen al de *waarom-vraag* wat vaker stellen maakt een groot verschil.”

Zo gaf Chernenko eens een les die leraren heftig bekritiseerden. De kinderen filosofeerden onder haar begeleiding over een wel heel bijzondere vraag: ben je verplicht om van je ouders te houden? En als dat zo is, waarom is dat dan het geval? “Sommige kinderen vonden dat je niet van

KRISTOF VAN ROSSEM
BRON: INTERNATIONALE SCHOOL VOOR WIJSBEGEERTE

“Ooit had ik een gesprek over de vraag of dieren kunnen dansen. Daar had ik zelf nog nooit over nagedacht.”

je ouders hoeft te houden. De aanwezige onderwijzers schrokken daarvan. Zij meenden dat er een morele lijn is die kinderen moeten leren en waar je niet over mag gaan. De kinderen vonden het daarentegen prachtig. Het idee dat je openlijk kan zeggen dat houden van je ouders niet verplicht is, is voor de meesten erg spannend.”

In Vlaanderen is de situatie lichtjes anders. “De overheid heeft al verklaard voorstander te zijn van filosofie in het basis- en secundair onderwijs”, begint Van Rossem. “De vrije scholen beweren echter wel eens dat zij in hun godsdienstlessen al aan filosofie doen. Toch is er een groot verschil. Filosofie is geen levensbeschouwing maar een aparte discipline. Logica, wetenschapsfilosofie, hermeneutiek ... Je vindt ze niet of zelden in een les godsdienst.”

Leuk en leerzaam?

Inge Duytschaever, een filosofe die werkt in een aantal Brusselse scholen, hanteert deels dezelfde aanpak als Van Rossem. Ook zij maakt gebruik van de methode van Matthew Lipman. “Ik vul Matthew Lipman aan met de zogenaamde COPI-methode, dat staat voor Community of Philosophical Inquiry en ontwikkeld is door Catherine McCaill. Mijn manier zal vaker een iets creatievere insteek hebben. Met Socrates keer je telkens terug naar de vraag, waardoor je een soort verengende beweging maakt. Als ik de COPI-methode gebruik vertrek ik van de vraag, maar daarna wordt die eigenlijk vergeten en moeten ze ingaan op elkaar. Daardoor kan het gesprek over verschillende dingen door elkaar gaan. Ik pas mijn methode aan de groep aan.”

De kinderen mogen de filosofieles dan wel leuk vinden, toch vraagt het onderwijs ook dat leerlin-

gen iets bijleren. Welke vaardigheden houden de spruiten eraan over? Alle drie de filosofen lijken het erover eens: tijdens de uurtjes filosofie hoeven de leerlingen zich geen zorgen te maken over goede of foute antwoorden. Voor kinderen is dat heel wat minder stresserend. Denk maar aan al die scholieren die hun hand toch maar niet opsteken uit vrees voor een fout antwoord. Door die drempel weg te nemen, kunnen kinderen vrijer spreken. “Bovendien leren ze naar elkaar te luisteren en zich te concentreren op redeneringen van de ander”, vindt Duytschaever.

Dat blijkt wel uit een les van Duytschaever. Het thema 'twijfel' introduceert ze met een verhaaltje over een eeuwige twijfelaar. De leerlingen verzinnen vervolgens algemenere vragen, gebaseerd op het verhaal. Na een stemming over de vragen die ze willen behandelen, kan het filosoferen beginnen. Ze ontdekken dat er grote eensgezindheid bestaat over de onbetwistbaarheid van de wiskunde: één plus één is altijd twee, daar kun je niet aan twijfelen. De betekenis van begrippen zoals nadenken en twijfelen leidt tot een bevlogen discussie waar veel volwassenen nog iets van kunnen leren. Een paar jongens en meisjes voelen zich als een vis in het water. Op het einde verklaren ze zich dan ook unaniem tevreden over het filosofisch half uurtje.

“Filosofie toepassen in andere vakken kan motiveerend zijn voor leerlingen”, aldus Van Rossem. “Zelfs bij vakken als wiskunde kan het een verrijking zijn. Je kunt bijvoorbeeld filosoferen over het cijfer 'nul'. Op zich is het een vrij problematisch gegeven dat we een eenheid hebben om *niets* aan te duiden. Een andere leuke oefening begint met een kronkelende lijn op het bord. Ik vraag vervolgens aan iedere leerling om een cijfer neer te kalken op een willekeurige plek. En dan wacht je. Meestal is

er vanzelf wel iemand die opmerkt dat de cijfers in een andere volgorde moeten staan. Bij mij was er een slimmerik bij die pi had neergeschreven, maar die moest dan na de twee komen en voor de vijf. Die zoektocht naar orde is eigenlijk het begin van de wiskunde. Die orde in vraag stellen is fascinerend.”

Argumentatie als democratisch project

“Natuurlijk is het geen wondermiddel”, zegt Duytschaever. “Er zijn veel hoopvolle clichés over het effect van filosoferen met kinderen, maar er gebeuren geen mirakels. Hoewel ik wel eens iets heb meegemaakt dat me erg heeft geraakt. Ik had net met een klas gewerkt die ik nog niet kende en er zat een meisje bij dat heel veel interessante redeneringen maakte en reageerde op de anderen. Achteraf vertelde een leerkracht mij dat ze van plan waren geweest om het meisje de komende week naar het bijzonder onderwijs te sturen. Na die les gingen ze zich daar nog eens opnieuw over bedenken.”

Duytschaever vindt bovendien dat filosofie deel uitmaakt van een groter, democratisch project: “We leven in een tijd waarin we zeggen: iets is zo omdat ik dat zo *voel*. Dat is een individualistische manier van argumenteren. In een democratie, en eigenlijk in elke samenleving, zoek je juist naar gemeenschappelijkheden. Argumentatie is belangrijk omdat je zo naar iets gemeenschappelijks toe werkt. Een gevoel hoeft je niet uit te leggen, het is gewoon iets dat in je zit. Door filosofie leer je dat je je kunt vergissen of van gedachten kunt veranderen. Je leert dat gedachten niet alleen van jezelf zijn maar gedeeld kunnen worden door anderen. Gedachten kun je delen, gevoelens daarentegen kun je alleen maar uiten.” ♦

De geloofsgemeenschap is haar eigen kerk niet

Door Joren Janssens

De nieuwe politieke lente van de Vlaamse liberalen wil komaf maken met de overheidssubsidies aan religieuze en levensbeschouwelijke instellingen. De door de Open VLD op een piëdestal geplaatste geëngageerde burger, losgewrikt van de verlamme angst van een maatschappij met de crisis als referentiekader, dient zijn goden voortaan te aanbidden voor eigen rekening. Met religie heeft de staat, gebaseerd op de immer rationele en verlichte fundamenten van de vrije markt, niet langer iets te maken.

De grondwettelijk vastgelegde wedden en pensioenen van de bedienaren der erediens-ten, jaarlijks zo'n honderd miljoen euro, zijn de liberalen al langer een doorn in het oog. Open VLD gebruikte eerder de commotie over aartsbisschop Leonards ophefmakende uitspraken over aids als immanente gerechtigheid om een wetsvoorstel in te dienen waardoor de Belg voortaan, via een kruisje op het belastingsformulier, zélf zou kiezen welke biechtvader hij financiert. Het potsierlijke kerkhoofd legde de katholieke rotheid tot op het bot bloot. Rauw en onversneden. Slechts de genadeslag nadat de donkere pagina's uit de katholieke kronieken 's lands dagbladen maandenlang overheersten. Niet enkel uit liberale hoek werd destijds, niet onterecht, doch veelal uit platvloers opportunisme, scherpe kritiek geleverd op de Kerk als institutie, als middeleeuws bolwerk van conservatieve patriarchen, met één hand op de binnendij van het communicantje en de andere in de geldbuidel van moederlief.

Als een aasgier richt de Open VLD zich nu tot het nest en het nageslacht van de Kerk: de geloofsgemeenschap zelf. De verzwakte moederkloek liet haar eieren onbewaakt en onbemind. Men zou een seniele dorpszot moeten wezen om nog in de bres te springen voor de Kerk, gezien de staat waarin ze zich vandaag bevindt.

De dooddoeners waarmee de liberalen schermen, een kleiner overheidsbeslag en de scheiding tussen kerk en staat en private en publieke sfeer, doen het debat eveneens weinig goed. Meer nog, het stuurt de discussie de verkeerde richting uit. Samen met de genadeslag aan een Kerk in diskrediet, sneuvelt immers ook de geloofsgemeenschap. Niet de op sterven na dood zijnde katholieke parochiewerking, maar eerder de bruisende moskeeverenigin-

gen en religieuze culturele centra incasseren de klappen. Er wordt echter in de liberale toekomstverklaring met geen woord gerept over de

Als een aasgier richt de Open VLD zich nu tot het nest en het nageslacht van de Kerk: de geloofsgemeenschap zelf.

gevolgen die het intrekken van subsidies voor religieuze en levensbeschouwelijke instellingen ook, en eigenlijk voornamelijk, kan hebben voor de moslimcultuur. Dat past immers niet in het multiculturele schijnverhaal waarmee de liberalen de kiezer proberen te overtuigen van hun monopolie op het individuele vrijheidsparadijs waarin men rondhuppelt zonder enige bekommernissen.

De talrijke islamitisch-culturele centra in België hebben zich sinds hun oprichting ontwikkeld tot een spil in de samenleving. Aanspreekpunt voor haar ontworpen geloofsgemeenschap een stok achter de deur van de overheid wanneer het asfalt in de Wetstraat hen te warm onder de voeten wordt. Sektarisch instituut van isolement voor de ene, in de praktijk vaker een hulpmiddel tegen vreemding. Het geloof in de Oemma, de wereldwijde islamistische geloofsgemeenschap, bekleedt een veel prominenter positie dan het christelijke gevoel van broederschap, en parallel hieraan het gemeenschapsdenken. Geloofscentra draaien niet zuiver om religie en net daarom zijn ze waardevol. Ze geven een platform aan de stemlozen, helpen frustratie te kanaliseren, kunnen begeleiding,

houvast en samenzijn bieden aan individuen die hiervan uitgesloten worden in de buitenwereld en bieden een medium voor publiek protest dat zich anders haast onmogelijk georganiseerd krijgt.

Bezoekers van dergelijke centra zijn net de meest hulpbehoevenden. Hen de stem afnemen ruikt naar het lamleggen van legitiem activisme, niet alleen van religieuze, maar ook van politieke, economische en sociale aard. Dat alles door een partij die het 'beu is om het beu te zijn'. Ook en vooral de seculiere staat heeft hier dan haar verantwoordelijkheden. Een inclusieve staat krijg je maar door publieke en vooral lokale participatie, al dan niet georganiseerd in naam van de ene of de andere godheid. Maar wie participatie vreest is de democratie die de liberalen zelf zo hoog in het vaandel dragen onwaardig.

De geldkraan voor religieuze instellingen dichtdraaien heeft dientengevolge geen uitstaans met verlichte waarde van rationaliteit. Het is vrijzinnigheid als dekmantel voor het doorknippen van het zoveelste sociale vangnet. Het gemeenschapsdenken geslacht op de offertafel van het vooruitgangdenken. Ieder voor zich, een samenleving waarin steun aan de medemens enkel gevonden wordt in rotary clubs en op plaatselijke golfterreinen.

Bovenal gedraagt de Open VLD zich als een puberale beeldenstormer die zichzelf op de borst klopt voor zijn libertair rebel-zijn. Volgens de wetmatigheid 'betalen is bepalen' is het slechts wachten op de eerste beschuldiging van radicalisme in een plaatselijke moskee in Anderlecht of Borgerhout eer men zich bedenkt en zijn zeggenschap terug opeist. Xenofobie levert ons als gemeenschap dan toch iets op. ♦

PROTESTEN IN THAILAND

VLUCHTIGE REGERINGEN EN EEN BLIJVENDE VORST

Door Charlotte De Grauwe

ER HEERST CHAOS IN DE STRATEN VAN BANGKOK, AL DAGEN KOMEN DUIZENDEN BETOGERS OP STRAAT. DE REVOLUTIE VAN HET VOLK, ZO ROEPT DE OPPOSITIE; EEN ORDINAIRE STAATSGREEP VOLGENS DE HUIDIGE REGERING.

Intussen heeft deze revolutie al meerdere doden en honderden gewonden geëist. Officieel is een omstreven en inmiddels door de senaat geblokkeerde amnestiewet voor oud-premier Thaksin Shinawatra de oorzaak van deze protesten. De redenen voor deze plotse uitbarsting van geweld sudderen echter al meerdere jaren onder het oppervlak.

Tijdens mijn eerste dagen als jonge uitwisselingsstudent in juli 2011, won de partij Pheu Thai van Yingluck Shinawatra verpletterend de verkiezingen met een absolute meerderheid binnen de Thaise kamer van volksvertegenwoordigers. Toch bleef het stil na de verkiezingen en elke politiek getinte vraag leidde steeds tot een ontwijkend antwoord en een vage glimlach. Thailand is immers het land van de glimlach of dat is toch wat op de meeste toeristenfolders geafficheerd staat, dus stelde ik me verder geen vragen bij deze onmondigheid.

De eerste maanden bracht ik dan ook door in de veronderstelling dat Thailanders net als de meeste Belgen met een soort verveeld nihilisme naar verkiezingen aankeken. Slechts later ontdekte ik dat diezelfde toeristische folders het nalaten om Thailand ook aan te duiden als land met de hoogste moordcijfers van Zuidoost-Azië. Samen met de vaststelling dat ik de dociele aard van de Thaise bevolking verkeerd had ingeschat, kwam ik tot de constatacie dat ook de Thaise politiek geen rustig vaarwater was.

De Thaise ingesteldheid om in harmonie samen te leven en het collectieve geluk na te streven verklaart waarom de gewelddadige kant van de Thaise maatschappij maandenlang voor me verborgen bleef.

Verdeeldheid tussen rood- en geelhemden

De Thaise politiek wordt sinds 2006 in twee kampen verdeeld door het conflict tussen de rood- en geelhemden. Deze politieke polarisatie situeert zich rond de figuur van oud-premier en steenrijk mediamagnaat Thaksin Shinawatra. Zijn aanhangers, de roodhemden, steunen het zogenaamde Thaksinregime en bestaan voornamelijk uit arme boeren en arbeiders. Thaksin investeerde immers in armere streken, gezondheidszorg en onderwijs. Het adagium wiens brood men eet, diens woord men spreekt, zorgde ervoor dat deze oud-premier vijf jaar regeerde.

De geelhemden bestaan dan weer uit een bonte mengeling van royalisten, ultranationalisten en de meer gegoede bevolkingslaag. Het zijn veeleer aanhangers van de democratische partij en bovenal felle Thaksin-tegenstanders. Ze liggen aan de basis van de politieke protesten in 2006 die hebben geleid tot een geweldloze militaire coup tegen het Thaksin-regime. Ze beschuldigden Thaksin van machtsmisbruik en corruptie en verdachten hem ervan de parlementaire monarchie te willen vervan-

gen door een republiek. In het koningslievende Thailand, waar majesteitsschennis met meer dan vijftien jaar gevangenis bestraft wordt, is dit voor vele Thailanders ondenkbaar.

Deze politieke breuklijn tekent zich ook geografisch af. Het arme noorden en noordoosten bestaat veeleer uit roodhemden, terwijl het rijkere zuiden en Bangkok meer geelhemden telt.

Net als Berlusconi

Na de staatsgreep in 2006 brak een bijzonder woeelige periode aan met afwisselend protest langs beide zijden waarbij meerdere doden vielen. Thaksin werd verbannen, vluchtte naar Dubai en werd later bij verstek tot twee jaar celstraf veroordeeld. In 2011 echter kwam Yingluck Shinawatra, de zus en volgens velen de marionet van Thaksin, na de verkiezingen aan de macht.

Na twee betrekkelijk rustige jaren voeren de geelhemden en alle andere tegenstanders van de Shinawatra-clan opnieuw protest in Bangkok. Toegegeven, het klinkt bijzonder inspirerend: protest of zelfs revolutie van het volk tegen de corruptie en de schaduwregering van Thaksin Shinawatra, een man die bekend stond als een pure machtspoliticus en die op economisch vlak over lijken ging om zijn familiefortuin te vergroten. Net als Berlusconi schaamde hij zich er niet over om zijn politieke macht te misbruiken om zo zijn media-imperium te versterken.

Een strijd van het proletariaat tegen de corrupte elite, de zucht naar een echte democratie. Mooie idealen, ze zijn net als het licht voor een mot, onweerstaanbaar aantrekkelijk, maar ze maken ons vaak blind voor de realiteit.

Het is verleidelijk om Thaksin en bij uitbreiding zijn regerende zus als zondebok voor het algemeen corrupte regime aan te duiden. De oppositieleider Suthep Thaugsuban belooft een betere toekomst, maar voor wie?

Volgens professor Barend Jan Terwiel, socioloog en Thailandspecialist, wordt de democratische partij van deze oppositieleider beheerst door de gegoede elite en kende ze de laatste jaren veel interne strubbelingen. De academicus beweert dat de revolutie van het volk niets anders is dan een poging om het volk op te hitsen en de premier af te zetten. Deze populistische aanpak is de enige mogelijkheid voor de partij om aan de macht te komen, want een democratische meerderheid is onwarschijnlijk.

Amnestiewet

De feitelijke aanleiding voor de huidige protesten onderschrijven deze theorie. De regering van Yingluck bereidde een amnestiewet voor die haar broer Thaksin zou toestaan om uit zijn ballingschap te treden zonder zijn celstraf uit te zitten. Een begrijpelijke reden voor de geelhemden om tot actie over te gaan. De terugkeer van Thaksin zou immers een nieuw regeringstijdperk kunnen aankondigen.

De andere begunstigde van de amnestiewet is echter niemand minder dan Thaugsuban, de huidige oppositieleider. Hij wordt verantwoordelijk gehouden voor de dood van 92 demonstranten die in 2010 op zijn bevel zouden zijn neergeschoten. Socioloog Terwiel vindt dit een duidelijk bewijs dat het de oppositieleider niet om de amnestiewet te doen is en hij slechts de premier ten val wil brengen.

Suthep
Thaugsuban

- **Oppositieleider**
- **Voormalig vicepremier**
- **Voorzitter van democratische partij**
- **Roep de revolutie van het volk uit**

Thaksin
Shinawatra

- **Oud premier**
- **Afgezet met een militaire coup in 2006**
- **Verbannen uit Thailand**
- **Veroordeeld voor fraude**
- **Investeerde in arme streken**
- **Telecommunicatiemagnaat**

Yingluck
Shinawatra

- **Huidig premier**
- **Zus van Thaksin Shinawatra**
- **Zou een marionet zijn van haar broer**
- **Eerste vrouwelijke premier**

Toch heeft Thaugsuban veel aan sympathie gewonnen door deze protesten. Uit Thailand komen geluiden dat de plaatselijke media niet objectief berichten. In plaats van de duizenden betogers volgens het Belgische nieuws, is men er stellig van overtuigd dat een protest van maar liefst twee miljoen demonstranten heeft plaatsgevonden. Ook over de betekenis van de amnestiewet wordt in de Thaise media anders bericht. Er wordt geïmpliceerd dat de terugkeer van Thaksin het afschaffen van de monarchie zou betekenen.

Op 5 december vond er een tijdelijke wapenstilstand plaats: Bangkok werd schoongeveegd, de lege traangasomhulsels en verdwaalde kogels werden verzameld en bloemenkransen gelegd. Die dag was immers de 86ste verjaardag van de geliefde koning Bhumibol. Welke partij ook aan het langste eind zal trekken, allen zullen buigen voor de vorst. Zoals een goede Thaise vriend van me het uitdrukte: "We know we can't do anything, but I love the king." ♦

ASTERIX EN ROBIN HOOD IN ZUID-SPANJE

BURGERMEESTER GORDILLO-SANCHEZ
BRON: THEISKY.COM

Door Sandro González-Maseda

Dan Hancox, journalist bij onder andere The Guardian, pluisde in The village against te world de geschiedenis van het Andalusische dorpje Marinaleda uit en maakte er ondertussen een snoeppreisje van.

Marinaleda is het befaamde, op zijn eigen manier communistische dorpje in Andalusië waarvan burgemeester Manuel Sanchez-Gordillo regelmatig voor ophef zorgt. In augustus vorig jaar haalde hij nog de wereldpers omdat hij het brein achter de overval van een supermarkt bleek te zijn. Een grote groep mensen, zeg maar een volledig dorp, vulde zijn winkelkar en liep eenvoudigweg zonder te betalen de winkel uit. De gestolen goederen werden later verdeeld onder mensen die uit hun huis werden gezet. Afgelopen november werd Sanchez-Gordillo, ondanks zijn parlementaire onschendbaarheid, die hij verkrijgt door zijn zetel in het regionale parlement van Andalusië, veroordeeld tot een gevangenisstraf van zeven maanden wegens de bezetting van een militaire boerderij.

De merkwaardige geschiedenis van Marinaleda begint tijdens de Spaanse Democratische Transitie, de onrustige periode na de dood van dictator Francisco Franco. De inwoners van verschillende dorpjes uit Andalusië namen het zekere voor het onzekere toen nog niet duidelijk was welke weg

Spanje zou inslaan. Ze begonnen strijd te voeren om een deel van het gigantische braakliggende landgoed van de hertog van Infantido te collectiviseren en slaagden daar in 1991 in, na een strijd van vijftien jaar.

Sindsdien bewerken ze het vrijgekomen land. Hun oogmerk is niet winst maar werk. Ze kiezen voor arbeidsintensieve gewassen, die vaak nog in conservenblikken verpakt worden. Die groenten zijn dan bestemd voor Spanje en heel Europa. Op deze manier spelen ze het klaar om de werkloosheid op slechts vijf procent te houden. En dat in een regio waar de jeugdwerkloosheid piekt boven de vijftig procent.

Hancox plaatst de specifieke manier van actievoeren in Marinaleda in de traditie van het anarchisme. Voor en tijdens de Spaanse burgeroorlog boekten de anarchisten bescheiden successen tot ze erg brutaal de kop ingedrukt werden door de Franquistische dictatuur. In het geval van Andalusië verklaart de auteur de hang naar het anarchisme doordat de *pueblos* (het Spaanse woord dat zowel dorp als volk betekent) altijd al bestuurd zijn door een centrale macht, die ver verwijderd was van het leven van de dorpelingen. Het verhaal van Marinaleda, dat doet denken het dorpje van Asterix en Obelix met Robin Hood als burgermeester, is een

verhaal over de maakbaarheid van de utopie. Thomas Moore's klassieker *Utopia*, die over drie jaar zijn vijfhonderdste verjaardag viert, wordt hier stap voor stap gematerialiseerd. Ze verwezenlijken dit door propaganda van het woord, de conventionele communicatiemiddelen dus, en door propaganda van de daad, door bezettingen van braakliggende stukken grond bijvoorbeeld. Ondanks hun daadkrachtige methode zweren de Marinaleña's toch bij het pacifisme.

The village against the world slaagt erin om de uitzonderlijke geschiedenis van dit apart dorpje te plaatsen in de context van haar plaats en tijd. Het biedt een boeiend perspectief voor eenieder die op een of andere manier niet akkoord gaat met de huidige gang van zaken in Europa, het perspectief van een werkbare vorm van utopie dat niet top-down werkt. Tot zo ver de loftrompet, want helaas heeft Hancox twee boeken in een willen steken. Het werk is tegelijkertijd een reisboek met langdradige besprekingen over heerlijke broodjes met lokaal geproduceerde olijfolie en gekunstelde beschrijvingen van landschappen, die vloeken met de beenharde getuigenissen van de inwoners van Marinaleda. Op deze manier verliest het boek, dat toch enkele boeiende analyses aanreikt, de ernst die het had kunnen bieden. ♦

DE DUBLIN LOCKOUT

HONDERD JAAR GELEDEN BROMDE DUBLIN

Door Paola Verhaert

Honderd jaar geleden stonden 20.000 arbeiders lijnrecht tegenover 400 werkgevers in de Dublin Lockout, het zwaarste en belangrijkste industriële conflict in de geschiedenis van Ierland. Gedurende zeven maanden verdeelde en heerste de lockout in Dublin, en deelde het de arbeidersbeweging rake klappen uit. Het gevolg was een wankele toekomst voor het Ierse syndicalisme.

De lockout van 1913 begon op dinsdag 26 augustus om 9u40, toen de trambestuurders van Dublin uit hun voertuigen stapten en het openbaar vervoer trachtten lam te leggen. De Irish Transport and General Workers (ITGW), geleid door James Larkin, werd op zijn beurt het zwijgen opgelegd door de Dublin United Tramway Company (DUTC): een luttele veertig minuten later wierf directeur William Murphy prompt externe mankrachten aan die het openbaar vervoer meteen moesten herstellen. De staking was echter de prelude voor een bittere klassenstrijd die maandenlang zou duren. Maar waarom wordt de Dublin lockout een eeuw na datum nog steeds herdacht?

Aan het begin van de twintigste eeuw was het hard leven voor Ierse arbeiders. Het land had in vergelijking met andere Europese landen pas zeer laat industriële impulsen ondergaan en bijgevolg stond ook de arbeidersbeweging bij de eeuwwisseling nog in haar kinderschoenen. Het leeuwendeel van het werkvolk leefde in preciaire omstandigheden. De misdaadcijfers en kindersterfte lagen in Ierland bijzonder hoog, een gevolg van de achtergestelde hygiënische condities in de sloppen van Dublin, waar tuberculose de scepter zwaaide. De grootste boosdoener was de tergende armoede waar de arbeiders mee te kampen hadden. Een eis naar syndicale vertegenwoordiging was onvermijdelijk.

Wanneer Iers vakbondsleider James Larkin in 1908 naar Dublin verhuisde, besloot hij met de ervaring die hij had opgedaan als afgevaardigde van de National Union of Dock Labourers (NUDL) in Belfast een nieuwe vakbond op te richten. De Irish Transport and General Workers' Union zag dat jaar het licht. Verdere mobilisatie bleef niet uit; in juni 1911 werd *The Irish Worker* and *People's Advocate* opgericht, kranten die een

alternatief moesten bieden voor de antisindicalistische en door kapitalisten gecontroleerde pers. Een jaar later richtte Larkin samen met James Connolly de Irish Labour Party op, om zo de Ierse arbeiders een stem te geven in het parlement. De arbeiders zelf gaven gehoor aan de inspanningen van Larkin en Connolly; zo zwol het ledenaantal van 4.000 in 1911 aan tot 10.000 in 1914.

Samen staak je sterk

Hevig tegenstander van Larkin, Connolly en het syndicalisme was James Murphy, voorzitter van de DUTC en eigenaar van kranten zoals de *Irish Independent*, *Evening Herald* en *Irish Catholic*. Hoewel hij doorgaans beschouwd werd als een vrijgevig man, ploeterden zijn werknemers in deplorabele werkomstandigheden. Hij was dan ook niet opgezet met de oprichting van de ITGW en meer specifiek met de hand die James Larkin hierin had. Zijn reactie op de acties van Larkin was niet mals. Op de vooravond van de lockout, in juli 1913, vormde hij samen met 400 Ierse werkgevers een collectief antwoord tegen de opkomst van het syndicalisme in Dublin. Een maand later werden 340 van zijn werknemers ontslagen omwille van hun lidmaatschap bij het ITGW.

Na de eerste staking van 26 augustus was het dagenlang onrustig in de straten van Dublin, en liepen de spanningen tussen Murphy en Larkin hoog op. Op 28 augustus werd die laatste gearresteerd en werd een officieel verbod op samenkomst uitgevaardigd door de regering. Larkin, die jarenlang actief was geweest als vakbondsafgevaardigde in Belfast, had er een protestvorm ontwikkeld die ongezien was in Ierland: de solidariteitsstaking. Eenmaal op vrije voet verbrandde Larkin het verbod in het openbaar en maande hij 20.000 arbeiders aan

om uit solidariteit met hun ontslagen collega's het werk neer te leggen en de straat op te trekken. Wat volgde was het grootste Ierse arbeidersconflict ooit. De nacht van 30 augustus 1913 staat vandaag bekend als Bloody Sunday. Vier arbeiders lieten het leven in hun strijd tegen de oproerpolitie en 300 anderen raakten gewond.

Ondanks de vele slachtoffers weigerden beide kampen in te binden. Op 3 september bracht Murphy wederom een groep van 400 werkgevers samen en overtuigde hij hen ervan om te reageren tegen de ITGW. Daarop ondertekende de groep een overeenkomst om geen leden van de vakbond meer in dienst te laten en tegenstanders van de maatregel te ontslaan. De lockout was een feit. Tienduizenden arbeiders in de Ierse hoofdstad kreunden vervolgens een half jaar lang onder de maatregel, ondervoeding en de vele rellen en betogingen, waarbij honderden arbeiders het slachtoffer werden van het gewelddadige optreden van de politie.

Winst halen uit verlies

In het voorjaar van 1914 kwam de lockout tot een einde wanneer duidelijk werd dat steeds meer uitgehongerde arbeiders besloten hadden om opnieuw te gaan werken en te beloven geen lid te worden van een vakbond. Murphy haalde zijn slag thuis en de ITGW kwam ernstig gehavend uit het conflict. Murphy kraaide victorie in *The Irish Times*, maar Connolly besloot in het najaar van 1914 dat de strijd geëindigd was in een status quo en dat beide kampen nog steeds gebukt gingen onder de littekens van de lockout.

Een eeuw later is duidelijk dat het belang van de lockout voor de ontwikkeling van het Ierse syndicalisme niet onderkend mag worden, hoewel de ITGW compleet kaduuk uit het conflict kwam. Met de Dublin lockout zegevierden de Ierse werkgevers dan wel, maar het bleek wel een noodzakelijke stap te zijn die de arbeiders moest nemen om enkele jaren later een gigantische sprong voorwaarts te kunnen maken. De ITGW had gefaald als vakvereniging, maar verschaft de Ierse arbeidersklasse klassenbewustzijn. Amerikaans historicus J.D. Clarkson beschreef later de overwinning van het Larkinisme als volgt: "... the most helpless of all classes had learned the lesson of its power and in the learning had proved itself worthy of Ireland's bravest traditions." ♦

Scout Niblett: “Ik luisterde enkel naar de platen van Paul McCartney”

Door Paola Verhaert

Met een bedaarde, glimlachende blik als immer wandelt Scout Niblett naar *De Moeial* toe. Het is de laatste avond van haar bijna een half jaar durende tour en zopas deelde ze het podium met Kurt Vile en zijn Violators. Moe maar welwillend ploft Scout, *nom de plume* van de Britse Emma Louise Niblett, naast ons neer en bladert ze door haar naakte, doch niet kale ziel. Alsof ze zichzelf niet genoeg overlevert aan haar muziek.

Scout Niblett: “Mijn muziek is autobiografisch. Ik moet mijn leven tussen albums door een beetje kunnen leiden om uit te kunnen drukken wat is gebeurd.”

De Moeial: *It's Up To Emma* is meer dan ooit een werk van jou. Van lyrics tot cover art voelt alles heel persoonlijk aan. Je hebt dit album ook zelf gemixt. Vond je dat noodzakelijk voor deze plaat?

“Wel, zo is het uitgedraaid, maar ik ben eigenlijk een beetje in die richting geduwd. Oorspronkelijk was het niet het plan dat ik het album zelf zou mixen. Omwille van het tijdsgebrek dat we ervoeren was ik helemaal niet blij met het resultaat in de studio, dus moest ik alles thuis zelf doen. Toen *It's Up To Emma* af was voelde ik me uiteindelijk erg voldaan.”

Het schrijven van de meeste arrangementen valt jou ten deel. Hoe ver-

loopt het wanneer je delen van je werk moet uitbesteden aan andere muzikanten?

“Ik schrijf alle gitaar- en snaararrangementen, de stemsectie en daarbij nog een deel van de drums, maar niet alles. Het resultaat is altijd interessant, want ik heb nooit consequent met dezelfde mensen gewerkt aan mijn platen. Ik denk dat er een zeker niveau van vertrouwen moet zijn wanneer je werkt met een ander persoon, want ik zal iemand nooit volledig zeggen hoe hij of zij moet spelen, hoewel ik wel zeer afgelijnde ideeën heb over bijvoorbeeld de drums. Ik probeer altijd om de persoon waar ik mee samenwerk de kans te geven om zelf input te leveren. Het is steeds een evenwichtsoefening om rekening te houden met de persoonlijkheid van iemand bij het opnemen van een plaat.”

Voel je ook dat nummers die je live brengt veranderen naargelang je met andere muzikanten op het podium staat?

“Ik denk niet dat ik zozeer veel verander aan mijn manier van spelen, maar wanneer ik terugkijk op de tours van het voorbije decennium zie ik wel degelijk verschillen. Elke tour was met verschillende mensen die op hun beurt dan wel hetzelfde nummer speelden, maar telkens op een andere manier. Hetzelfde lied dat ik al tien jaar lang zing heeft telkens wanneer iemand anders het met me speelt een hele transformatie ondergaan, dankzij de verschillende muzikanten.”

Zijn er bepaalde muzikanten geweest die een belangrijke rol hebben gespeeld bij het schrijven van *It's Up To Emma*?

“Ik luisterde toen eigenlijk niet veel naar muziek, nu je het zegt. De enige muziek waar ik wel consequent naar luisterde was oude muziek van Paul McCartney, zijn soloplaten bedoel ik dan. *Maggot Brain* van Funkadelic heeft me gitaargewijs ook enorm geïnspireerd.”

Je hebt besloten een cover op de plaat te zetten, dat is *No Scrubs* van TLC geworden. Een interessante keuze, wat trok je aan tot dit nummer?

“Ik heb *No Scrubs* altijd al een geweldig popnummer gevonden en coverde dat dan ook geregeld. Nu vond ik de tijd ook rijp om het eens op te nemen op een plaat.”

Toen ik je muziek voor de eerste keer hoorde werd ik geconfronteerd met dezelfde naaktheid die ik hoor in de muziek van bijvoorbeeld Daniel Johnston. Vind je het belangrijk om enorm rauwe en blote muziek te schrijven?

“Die naaktheid is iets wat ik enorm waardeer bij Daniel Johnston. Onbewust denk ik dat ik me aangetrokken voel tot deze manier van werken, omdat ik de nood heb om muziek te maken waar ik zelf achter sta. Ik probeer altijd een niveau van emotionele eerlijkheid te bereiken zonder mezelf te beschaamd of zelfbewust te gaan voelen. Voor mij is dat een belangrijk element in het schrijven van muziek dat ik als luisteraar waardeer, daarom probeer ik dat ook met mijn eigen muziek te bereiken.”

Je bent een erg privaat persoon, maar toch waag je jezelf op elk nummer volledig bloot te stellen. Hoe zou je die paradox verklaren?

“Ik zou het eigenlijk niet weten. Ik hecht enorm veel belang aan mijn privacy (*weifelend*). Ik denk dat mijn nummers eigenlijk een manier zijn voor mij om te ontdekken wie ikzelf ben. Via mijn muziek voer ik een soort van onderzoek uit. Het is alsof ik naar een therapeut ga, alsof ik diep probeer te graven om uit te zoeken wie ik op dat moment en op die plek juist ben. En net omdat het zo'n therapeutisch en zuiverend proces is, haal ik er meer uit als songschrijver als ik eerlijk ben. Dat is waarom het voor mij zo belangrijk is om open te zijn in mijn werk, maar daarbuiten zijn er natuurlijk grenzen.”

Waar vind je dan de moed om je eigen nummers voor een bende vreemden te zingen?

“Wel, de nummers zelf vind ik erg plezierig om te spelen (*giechelt*).”

Morgenochtend keer je terug naar huis in Portland. Was je liever nog wat langer onderweg gebleven?

“Ik heb opnieuw wat nood om mijn leven een beetje te leiden. Hopelijk kunnen er dan weer een paar nummers uit vloeien.” ♦

“Mijn nummers zijn een manier om te ontdekken wie ikzelf ben.”

Nollywood

De exponentiële groei van de Nigeriaanse film

Door Ken Pieraerts

Nigeria heeft bijna geen cinemazalen. De nationale films worden bijna uitsluitend uitgebracht op dvd en de regisseurs filmen vaak met precairder materiaal dan wanneer wij een filmpje maken met onze smartphones.

Toch beschikken de Nigerianen over de grootste filmindustrie ter wereld. Niet omwille van de hoeveelheid geld die er in deze industrie gepompt wordt, maar wel vanwege de hoeveelheid films. De lokale filmmakers houden er een hallucinant ritme op na: er komen bijna vijftig films per week uit, zo'n 2500 per jaar. Dat is het dubbele van Bollywood, de Indische filmindustrie die hen het dichtst op de hielen zit, en bijna het viervoud van Hollywood.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat er in de meeste gevallen nauwelijks sprake is van een film. Vaak zijn het simpele producties: de kwaliteit van geluid en beeld van *Schipper naast Mathilde* is vaak beter dan in de meeste Nigeriaanse films van deze tijd.

Klein budget, groot bereik

Natuurlijk ligt het kostenplaatje van de films ook een stuk lager dan die in Hollywood of Bollywood. Een Nigeriaanse film kost gemiddeld 20.000 dollar; dat is evenveel als ongeveer een seconde uit *Captain America* (140 miljoen dollar in totaal). Desalniettemin bereikt een gemiddelde Nigeriaanse film hetzelfde aantal kijkers als de film van Joe Johnston. Heel Afrika, een continent met 47 landen, 2000 verschillende talen en een nog groter aantal etnische groepen, is verslaafd aan de films uit Nigeria. Ook op andere continenten begint de Nigeriaanse film terrein te winnen, vooral bij de bevolking die hun roots in Afrika hebben.

Een voorbeeld hiervan is Londen. In de wijk Peckham, het Matongé van Londen, is de kracht van deze filmindustrie het meest aan te voelen. Tussen de verscheidene winkeltjes met Afrikaanse delicatessen hebben filmverkopers zich genesteld. Ondertussen zijn ze zelfs aan te treffen in West End, de Londense Louizawijk, en in grote cinemacomplexen tussen films als *Harry Potter* en *Thor*. De Nigeriaanse film heeft letterlijk en figuurlijk een lange weg afgelegd om er te geraken.

Living in Bondage

Het was 1992 toen Kenneth Nnebue, een Nigeriaanse koopman, zich in een depot vol met VHS-cassetten bevond en zich bedacht dat ze nog veel beter

zouden verkopen, mocht er ook iets op te zien zijn. Hij riep een bevriende regisseur bij zich en samen maakten ze de kleine productie *Living in Bondage*.

De film begint met een monoloog van een goedgeklede man, Ichie. Ichie heeft een goed leven, maar kan er alleen maar over klagen: "Ik heb al verschillende jobs gehad. De laatste was in een bank. Ik heb er mijn ontslag ingediend omdat ik er niet kreeg wat ik verdiende. Kijk naar John, Okay, Obi, ... zij zijn samen met mij begonnen en elk van hen heeft nu al een Mercedes en ze leven in grote herenhuizen. Maar ik ..." Om zijn droom van een eigen

In de Nigeriaanse hoofdstad Lagos zijn slechts drie cinemazalen, maar het volk koopt dvd's zoals een kettingroker zijn pakjes.

Mercedes te kunnen realiseren, treedt Ichie binnen in een cultus die hem rijkdom belooft in ruil voor opofferingen. Na het rituele slachten van kippen krijgt hij de opdracht om zijn eigen vrouw te offeren. Na deze daad wordt hij inderdaad rijk, maar blijft de geest van zijn echtgenote hem achtervolgen. Het succes van deze film was ongekend, bijna heel het Afrikaanse continent heeft deze film gezien.

Garage

Door het overweldigende succes kwam er natuurlijk ook een einde aan de stock aan lege cassettes van Nnebue. Er ontstond een nieuwe filmindustrie. Niet eentje zoals Hollywood, waarbij de opnamestudio's, cinemacomplexen, restaurants en hotels een stad op zich vormen. Neen, Nollywood kent zijn ontstaan in de garages. Na het succes van *Living in Bondage* werden er honderden filmproducers geboren in Nigeria. Allen met een camera in de hand, maar zonder grote ideeën. Allen stortten zij zich op hun nieuwe werkervaring.

Het enige wat de meesten onder hen voor ogen hadden, was het verkopen van enkele cassettes, en later dvd's, op straat.

Een andere bekende naam uit de Nigeriaanse filmindustrie is Lancelot Idowu, een van de beste filmregisseurs in het land. In twaalf jaar tijd heeft hij 158 films gemaakt en in één opnamedag is hij in staat om bijna zestig scènes op te nemen. Zijn acteurs volgen zijn ritme: de lokale superster Desmond Elliot acteerde in ongeveer honderd films sinds 1992, een gemiddelde van acht films per jaar. Ook het publiek sluit aan op de snelheid van de acteurs en regisseurs. In de Nigeriaanse hoofdstad Lagos zijn er weliswaar maar drie cinemazalen, maar het volk koopt dvd's zoals een kettingroker zijn pakjes sigaretten koopt.

Smokkelaars zijn de grote winnaars

De distributie over het hele continent is echter in handen van smokkelaars. Hun illegale kopieën limiteren de hoeveelheid geld die er omgaat in de industrie en om te overleven moeten regisseurs bijgevolg de ene film na de andere maken. De grote winnaar bij de populariteit van de Nigeriaanse film was lang niet de regisseur, maar wel de smokkelaar.

Al lijkt hier stilletjes aan toch verandering in te komen, aangezien de grote heren van Nollywood steeds meer geld in de films pompen. De industrie betekent meer en meer een economisch succesverhaal voor het land. In Nollywood werken naar schatting 360.000 mensen, onder wie 40.000 acteurs en ruim 6000 producenten. Deze hoge aantallen lokken ook steeds meer investeerders: vooral lokale banken zijn tegenwoordig actief in de filmbranche. Dat betekent ook dat regisseurs zich op technisch gebied kunnen verbeteren. Te-

genwoordig verschijnen er verschillende goed uitgewerkte films waarvan de kostprijs ongeveer een half miljoen dollar bedraagt en die tevens getoond worden in de cinemazalen, tot in Londen toe. Niet slecht voor een zaakje dat begonnen is in een loods vol met maagdelijke videobanden. ❖

Aanraders

Osuofia in London (2003)

Osuofia woont in een Nigeriaans dorpje, waar hij buiten drinken en onzorgvuldig jagen niet veel doet. Schuldeisers zitten achter hem aan en hij ligt onder de sloef bij zijn struise vrouw en vijf puberende dochters. Tot er op een dag een brief van een advocaat bij hem in de brievenbus valt die meldt dat een rijk familielid in Groot-Brittannië gestorven is en hij de enige erfgenaam is. Osuofia moet naar Londen, en de aanpassing aan de westerse wereld verloopt zeker niet vlot. Deze komedie is veruit de bekendste film van de gemeenschap uit de Britse hoofdstad.

The Figurine (2009)

Is voor de Nigeriaanse filmindustrie wat *Cidade de Deus* is voor de Braziliaanse. De meest tot de verbeelding sprekende film uit de geschiedenis van Nollywood met een kostenplaatje van 400.000 dollar. *The Figurine* is een thriller, met een mix van mysterie en een vleugje van het bovennatuurlijke. Het handelt over demonen en alles wat te maken heeft met Nigeriaanse religieuze praktijken.

Pink Screens Festival

ANDERS ZIJN WAS NOG NOOIT ZO GEWOON

Vorig jaar introduceerde *De Moeial* jullie aan het uitdagende maar inspirerende Porn Film Festival Berlin. Aangezien Berlijn niet naast de deur is, keken we eens rond wat er hier te beleven valt op het vlak van queer cinema. Zo kwamen we bij het Pink Screen Filmfestival in Brussel terecht.

Door Olivier Dieleman

Het tien dagen durende festival is intussen al aan zijn twaalfde editie toe, en presenteerde recente langspeelfilms, kortfilms en documentaires die de menselijke seksualiteit en intimiteit weergeven, vaak met een queer kantje. Maar wat is dat nu eigenlijk, *queer*?

De meningen lopen uiteen: sommigen zien het als een politieke beweging, anderen als een levensstijl. Queer is eigenlijk een paraplueterm voor minderheden die zich afzetten tegen de monogame heteronorm, het binaire geslachtsmodel, genderidentiteit en eigenlijk alle hokjes in twijfel trekken. Het gaat om meer dan enkel holebi's, zoals bijvoorbeeld ook om mensen met verschillende liefdesrelaties,

transgenders of aseksuelen. Pink Screens wil bijdragen aan de zichtbaarheid van en het begrip voor deze groep mensen, alsook een veilige haven bieden voor degenen die zichzelf als queer beschouwen en op zoek zijn naar (h)erkenning.

Miskende parels

Het hele gebeuren vond vooral plaats in Cinema Nova, een alternatieve cinemazaal die de passie voor film niet onder stoelen of banken steekt. Een warenhuis waar de alternatieve film liefhebber zich veilig voelt om te genieten van obscure parels die mainstream cinema koste wat kost weert uit de zalen. Voor de gelegenheid was er in de bar van de ci-

nema een foto-expositie over de queerbeweging. Het festival zelf was zeer aangenaam met vriendelijke en goedgezinde mensen, goedkope voorstellingen (slechts 3,50 euro per voorstelling voor studenten) en een interessant programma.

Vergeleken met het Porn Film Festival in Berlijn gaat het er bij Pink Screens wel veel braver aan toe: geen erotische workshops, geen harde penetraties op groot scherm; wel meer queer filmwerk geschikt voor een mainstream publiek. Wat niet wil zeggen dat het festival geen nieuwigheden biedt. Aan de mainstream cinema om deze indie filmparels te ontdekken en te programmeren. ♦

Top 4 documentaires

Fuck For Forest: Een groep jongeren uit Noorwegen en Duitsland probeert met hun naakte lichaam, creatieve expressie en lichamelijke verlangens de wereld te redden. Jammer genoeg lijkt hun naïviteit even groot als hun ambitie.

Pussy Riot - A Punk Prayer: Mooi maar tevens treurig portret van gemaskerde vrouwen met lef en toekomstvisie, die de schrijnende toestand van homorechten in Rusland aanklaagden. Hun actie werd beantwoord met arrestaties. De gepassioneerde leden van de beweging laten zich niet doen, en de wereld zal het geweten hebben.

Sexing The Transman: De voorlaatste productie van Buck Angel, geboren

als vrouw, nu volledig man-met-vagina. Hij brengt ons een portret van andere transmannen en hun beleving. De documentaire geeft op een menselijke en kwetsbare manier weer hoe gender een maatschappelijke constructie is die verandering vatbaar is.

Camp Beaverton - Meet The Beavers: We bevinden ons in de Nevadawoestijn, meer bepaald in Black Rock City, waar het legendarische festival Burning Man plaatsvindt. Het is ook de thuisbasis van camp Beaverton, waar sommigen er meerdere relaties op nahouden en polyamoreus wezen. De Beavers bespreken samen queertheorie, organiseren workshops die seks benaderen met een open geest en als kopstuk houden ze de legendarische *strap-on-a-thon*, een gigantische dildomarathon.

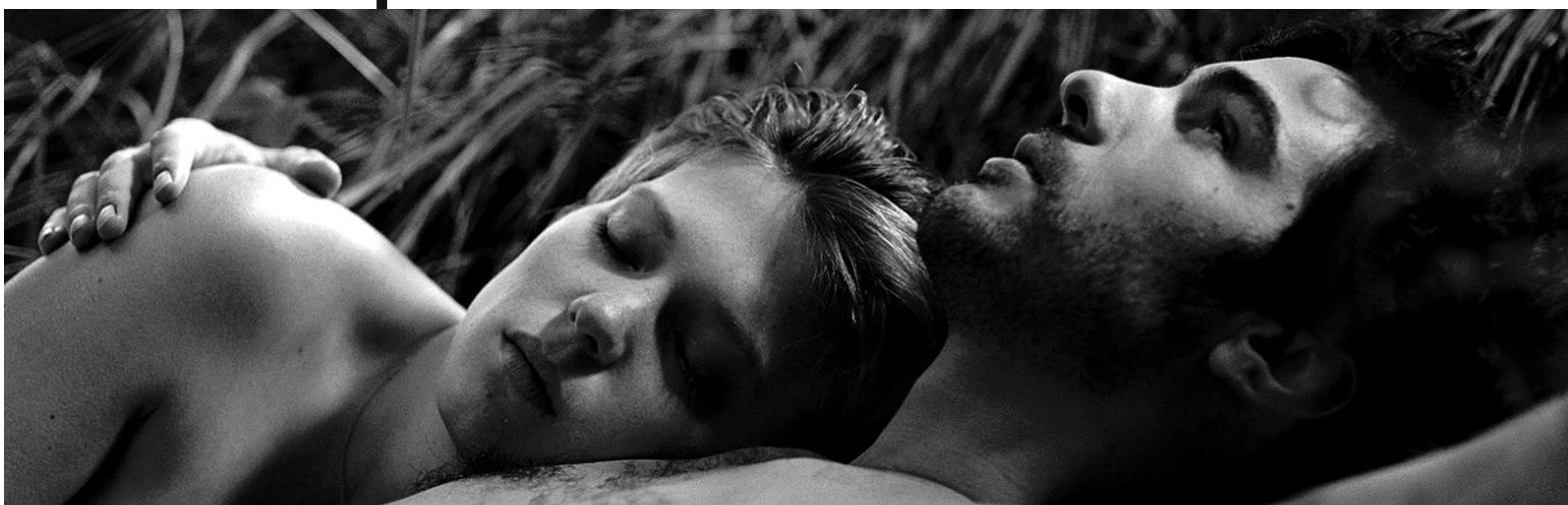

BRON: LECOURT.COM

La grève des ventres: Deze kortfilm heeft het neomalthusianisme als onderwerp. Een groepje vrouwen beslist om geen kinderen meer te hebben om zo druk uit te oefenen op de regering opdat ze de sociale en economische wantoestanden in Parijs aanpakken. Dit verhaal wordt mooi in beeld gebracht aan de hand van de relationele evolutie van een jong trio dat met zijn drieën in een relatie verwickeld is.

BESTE FILMS

L'inconnu du lac: de openingsfilm van het festival, geregisseerd door Alain Guiraudie, toont ons hoe het eraan toe kan gaan op een zogeheten plek waar mensen aan cruisen doen en hoe daar een soort gemeenschap kan ontstaan. Cruisen is het zoeken van vluchtige seksuele contacten in de buitenlucht, maar in deze film gebeurt er ook iets anders: iemand wordt vermoord.

BRON: TROISCOULEURS

Literaire geesten

BRON: SARAH HANDI

Door Paola Verhaert

Eén keer per maand trekt ondergetekende voor u – en let wel, enkel voor u, want aan frisse lucht hebben wij bij *De Moeial* geen behoefte – de deur van de redactie achter zich dicht. Op zoek naar de literaire spoken die door uw stad waren, door de meer dan vierduizend sprekende straten, laten we voor eens niet de schrijver, maar de stad aan het woord. Vorige maand zagen we een meesterwerk vloeien uit de vingers van Douwes Dekker, alias Multatuli, in de Arenbergstraat 52. Honderd meter verder en vijf jaar later treft *De Moeial* Charles Baudelaire.

Op 24 april 1864 baant Baudelaire, Frans dichter en kunstkriticus, zich een weg naar de Belgische hoofdstad. De toen 43-jarige auteur van onder andere *Les fleurs du mal* ontvlucht Parijs met als voornaamste doel in de bloeiende Brusselse artistieke kringen te infiltreren en een manier te vinden om zijn verzameld werk uit te geven. Eenmaal toegekomen vestigt de naar het schrijverschap bekeerde priester zich in kamer 39 van het hotel *Grand Miroir*, gelegen in de Bergstraat nummer 28. De in schulden verzuipende Baudelaire leek echter hetzelfde lot beschoren als vele andere naar Brussel uitgeweken Franse kunstenaars; al snel bleek hij het moeilijk te hebben met de dagelijkse huur die 6,50 frank bedroeg.

De dichter worstelde echter niet alleen met zijn financiën; zijn professionele leven liep evenmin van een leien dakje. Vergeefs had de *poète maudit* gehoopt dat zijn werk beter onthaald zou worden in Brussel dan in Parijs. Teleurgesteld en verbitterd schrijft hij in zijn pamflet *La Belgique Déshabillée* van 1864 dat “Brussel een stad is om te lachen.” Het is niet duidelijk of toenmalig burgemeester Jules Anspach

zijn stad toen evenzo had laten inpalmen door een afstotelijke kerstmarkt. Verder hoonde de auteur naast de stad zelf, ook haar Lambic-bier, dat volgens hem “gepuurd wordt uit die grote urinoir (de Zenne). Het is bier dat gemaakt is van de uitwerpselen van de stad, die sinds eeuwen haar eigen urine drinkt.”

Niet veel later geeft Baudelaire uiting aan de walging die hem te beurt valt in zijn gastland. In *Pauvre Belgique* wenst Baudelaire vol minachting het Belgisch koninkrijk de dood toe, en verschaft hij het terloops een naar zijn mening gepast epitaaf: “Enfin!” Toch zal Charles Baudelaire nog twee jaar in Brussel blijven wonen, wanneer intussen ook de eerste symptomen van hemiplegie de kop opsteken. Na maandenlang pendelen tussen hospitalen verlaat de dichter op 2 juli 1866 de stad die hij versmaadt voor Parijs, de stad die hem versmaadt. Baudelaire sterft er op 31 augustus 1867 in de armen van zijn moeder, volledig van zijn spraakvermogen beroofd, maar met woorden achter zijn naam die tot in de eeuwigheid weerklinken. ♦

P a r k e e r t o r e n 58

Door Pieter Jan Van Pevenage

*Overbemande metro's suizen door lege onderaardse gangen
Slechts aangedreven door een geautomatiseerd verlangen
De bodem af te schuimen met geregeld interval
Anonieme feestbus op een meest ingetogen carnaval*

*En vanaf parkeertoren achtenvijftig schreeuwt een onverlaat:
De stad is verloren! Ze werd door god verlaten!
Hij kon niet langer de klaagzang aanhoren en pleegde hoogverraad
Kotsbeu om met iedereen in ongrijpbaar allemans te praten*

*'s Ochtends Voor de glazen poorten in een veel te nieuwe straat
Staan omstreeks half oktober een massa kerstskopers paraat
Een streepje winkels trekt een stormloop shoppers aan
Vlakbij 't station, opdat ze de boze stad niet hoeven in te gaan*

*En vanaf parkeertoren achtenvijftig schreeuwt een ellendeling:
De stad staat te koop! Ze moet onmiddellijk per opbod geveild
Voorzien van een europees keurmerk en ontsloten door een ring
Miljoenstehands doch proper, want met kraan open gedweild*

*Schaars geklede jonge dames in roos omrande raamkozijnen
Staren weemoedig voor zich uit naar de voorbijrazende treinen
Ze zouden ook graag een keer gepakt, gezakt vertrekken op reis
Liefst ergens simpel: zee of Ardennen, zeker niet nogmaals 't paradijs*

*En vanaf parkeertoren achtenvijftig schreeuwt een zonderling
Jammerend, mekkerend, schreiend maar bovenal toch schreeuwend
Schreeuwend naar ieder mens, hemellichaam of hebbeding
Het is niet makkelijk uit Herkauwde lust een nieuw hart smeden*

Het Nieuws van Morgen

Door Sandro Gonzàlez-Maseda en Ruben Claesen

Keniaanse hardloper met één been krijgt per abuis drie kamers van huisvesting

Het nieuwe en vereenvoudigde toewijzingsbeleid van de dienst Huisvesting (zie p.4) vertoont nog wat kinderziekten, zo leert ons het verhaal van Henri Opkotti. Deze jonge Keniaan, een aanstormend talent in het hardlopen, bekleedt sinds de nieuwe toewijzingsrangorde maar liefst drie koten. Eric Vanombudsmans, medewerker van de dienst Huisvesting, legt uit waarom: "Kijk, beste vriend, ge weet dat wij hier aan de VUB altijd voorlopen op de andere uniefs qua technologie. Dat is een zaak van vallen en opstaan. Wij wilden hier een kruispuntbank uit de grond stampen die de lijsten met de verschillende categorieën van aanvragers zou rangschikken, maar ... ik vrees dat hij niet zo goed gekruist heeft."

Opkotti bekleedt nu een kot omwille van zijn buitenlandse nationaliteit, eentje vanwege zijn topsportstatuut en een derde omdat hij recentelijk zijn been verloor in onze eigenste VUB-Bibliotheek en met een Pistoriaanse prothese verder door het leven moet. Onlangs deed hij zijn verhaal aan een redacteur van uw lijfblad: "Al sinds ik op deze campus rondloop worstel ik met de vraag wat 'scientia vincere tenebras' toch maar betekent. Ik pak de zaken bij de wortel aan, ziet u, en na een poos be kroop mij de twijfel zodanig, dat ik de professor Latijn om uitleg wilde gaan vragen. Hij wilde slechts antwoorden als ik 'm vijftig euro zou toestoppen! Zijn kinderen moesten ook eten, of zo. Tja."

Maar onze Keniaan, hij versaa gde niet en toog naar de bibliotheek. Niet lettende op de verbouwingen aldaar, sloeg het noodlot toe. "Die onnozelaars hadden daar een put gegraven van 't kan nie meer! Nu goed, ik begrijp het hoe en waarom ervan wel degelijk, hoor. Ik weet dat al die hoogst vervelende massablokkers op de zenuwen van het personeel kunnen werken, en dat ze dan ook een uitlaatklep nodig hebben in het genre van 'Straks-met-de-CIA-in-het-vliegtuig-jij', maar dan mogen ze de opening voor het grote publiek wel wat afschermen."

Open-VLD wil Margriet Hermans herlanceren

Nu Maggie De Block ook op politiek vlak een zwaargewicht is geworden, plant de partij een strikt averechts eetregime met het oog op de Moeder aller Verkiezingen (© *De Moeial*, dank u wel) in mei 2014. Voorzitter Gwendolyn Rutten legt uit: "Je kan de tendens niet ontkennen: het strakke lijf van Bart De Wever is stilletjes aan passé. De Vlaming is gesteld op zijn Rubensiaanse politicus: hij deed het duidelijk beter toen hij nog gewoon dik was." Het partijbestuur heeft daarom eetrichtlijnen naar de jongerenafdelingen gestuurd. "Hoe vroeger je BMI alle proporties te buiten barst, hoe authentieker dat overkomt op de kiezer", aldus een vastberaden Rutten, kluivend van een vette, à point gebakken paardenbiefstuk. In de wandelgangen circuleert het gerucht dat Rutten Margriet Hermans een prominente plaats op de lijst beloofd heeft. "Maar dan moet ze er wel als de wiedeweerga voor zorgen dat ze er weer zo gezellig guitig als vroeger gaat uitzien. Haar bulderlach mag ze dan

wel behouden hebben, zonder de kilo's ben ik niets." Intussen hebben aanhangers van Open-VLD die tevens lid zijn van het rechts-sektarische LSVV, de boodschap begrepen. Zij zijn een petitie gestart voor de terugkeer van het grillmenu in de VUB-resto.

VUB verkoopt faculteit LW

Omdat ze niet langer rendabel is, is de VUB van plan om de noodlijdende faculteit Letteren en Wijsbegeerte te verkopen aan de hoogste bidder. Via een PPS-constructie zou de VUB de LW-faculteit dan terughuren. Het inschrijvingsgeld en de subsidies zijn voor de private partner. Het Franse Quick reageert erg geïnteresseerd. CEO Franck Frie-d'Hollande: "Een groot deel van de LW-alumni komt toch al bij ons terecht; op deze manier kunnen we hen tegelijk ook frietjes leren bakken. Rekenen zal nog wel teveel gevraagd zijn, maar dat is dan toch al een begin, hein." De VUB verklaarde in een reactie dat het vanzelfsprekend ook de rol van de universiteit is om studenten klaar te stomen voor de arbeidsmarkt. Eén harer woordvoerders: "Wij zijn verheugd dat we eindelijk onze zelfverzonnen mythe alsnog kunnen transformeren in de waarheid. De 'tallose jobmogelijkheden' waarvan die grapjassen van de marketingafdeling altijd melding maken in hun werving voor de LW-faculteit, wordt nu eindelijk bewaarheid." Om de tewerkstellingsgraad op concurrentieel niveau te houden, zouden LSVV'ers inmiddels een petitie gestart zijn voor de terugkeer van het grillmenu op de VUB-resto, in samenwerking met de faculteit.

De Moeial sprokkelt! Reacties op Twitter na de dood van Nelson Mandela

twitter

Ik weet wat die man doorgemaakt heeft. Ik heb ook lang op de bank gezeten onder het aparte regime-Mourinho. #onrecht

10 hours ago via web

Reply Retweet

@RomeluLukaku

Hopelijk mag ik even lang dementeren als #Mandela.

10 hours ago via web

Reply Retweet

@EVermeersch

Alles goed en wel, maar met mij zou hij zulke fratsen niet uitgehaald hebben! #Mandela #machtderwet

11 hours ago via web

Reply Retweet

@DeGASambtenaar_Verviers

De verwoestende kracht van het jeugdsentiment

Ik maakte me klaar om te vertrekken richting Brussel voor een optreden van Washed Out in de Orangerie. Diezelfde avond deed de, sinds hun uit 2007 stammende debuut, legendarische groep, The View ook hun opwachting in de aanpalende Rotonde. Ondanks een meer dan geslaagd optreden op Pukkelpop enkele jaren geleden en al het puberaal sentiment dat met de band verbonden is, opteerde ik toch voor eerstgenoemde artiest. Mijn moordende outfit deed me vermoeden dat verder niets mis kon lopen. Het stond in de sterren geschreven dat ik wijven ging kraken deze avond. Toen herinnerde ik me dat mijn vriendin me zou vergezellen. Het wijvenkraken zou dan maar moeten wachten voor een andere keer.

Zoals gewoonlijk was het weer een beetje forenzen voor ik me een weg kon banen door de Brusselse jungle en me richting Botanique kon begeven. Bij nachte wandelend door de Wetstraat herinnerde ik mij waarom we met Brussel eigenlijk de enige vestiging in België hebben die zich zonder schroom een stad mag noemen. Aangekomen in de Botanique, geen tickets op voorhand besteld, even langs de kassa. Nadat een gozer mij behoorlijk had afgezet met de prijs van achttien euro voor een kaartje en mijn goed humeur toch een niveautje lager zakte, zag ik mij genoodzaakt om op één of andere manier mijn financiële put te dichten. Daar kon de man in kwestie me uiteraard ook niet mee helpen, dus kon ik het wel vergeten als ik nog iets van Washed Out, de reden waarom ik mijn deur uit kwam, wou zien. De zaken liepen niet zoals gepland en als er iets is waar ik niet tegen kan is het dat wel. Door de gangen van de Botanique, op weg naar Orangerie waar Washed Out ondertussen aan hun set begon, probeerde ik alsnog de zin terug te vinden. Iets wat aardig lukte tot ik plots de eerste tonen van Wasted Little DJ's hoorde schallen vanuit de Rotonde, één van de andere zalen die we noodgedwongen moesten passeren...

Mijn muzikaal puberhart brak en ik werd teruggekatapulteerd naar de zomer van 2007, waarin mijn voornaamste bezigheid het luisteren naar dat nummer was. "Astedwae ittlae ejaysdae" (Pig Latin voor de ongeletterden), hoor ik Kyle Falconer nog schreeuwen en ik sta op het punt om mijn ticket van Washed Out op te vreten en direct terug naar de kassa te lopen. Helaas kan ik dit mijn metgezel niet aandoen waardoor zij, opgescheept met een gebroken man, richting Orangerie sjokt. De 'groep van de avond' had reeds Belong ingezet: een knaller van formaat, maar zelfs dat kan mij niet meer bekoren of er op z'n minst voor zorgen dat mijn gedachten niet vastgeroest zitten bij het besef dat ik The View en het ongetwijfeld beste optreden van de afgelopen en komende vijf à zes jaar aan het missen ben. Met lede ogen hoor ik hoe Ernest Greene alle hits uit zijn mouw schudt en het doet me niets. The View is de beste groep aller tijden. Zelfs de semi-hete griet die bij Washed Out op het podium keyboard staat te spelen, kan me niet bij de les houden en mijmerend kom ik een objectief gezien meer dan behoorlijk optreden door.

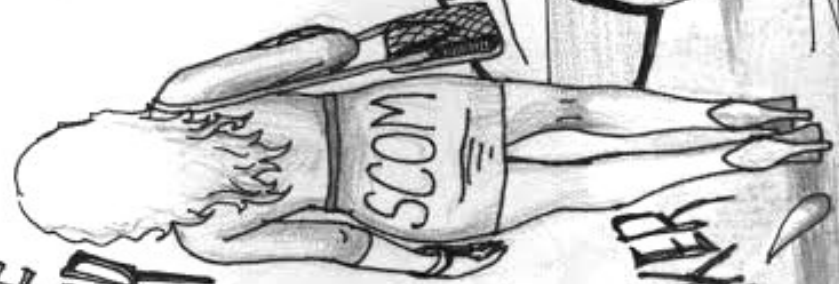
En zo werd mij één ding heel duidelijk en met alle respect voor Ernest Greene en zijn muziek, maar als Kyle en kornuiten komen opdagen is het wel even opzouten geblazen voor deze bloemetjeshemd-dragende-synthesizer-jeanos. Nooit zal een groep mij meer doen dan The View. De afwezigen hadden ongelijk, daar durf ik om wedden. De komende vier dagen zou ik dezelfde jeans dragen en al wie niet weet waarom kan terug kruipen onder de steen waar hij vandaan komt.◆

MINI

ES III

SHAKIN' THAT MONEYMAKER

THERE GOES THE HEARTBREAKER

MINI